

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 508 20 032

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse med bokslut 2010

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelsen med bokslut 2010 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär ombudgetering med 0,6 miljoner kronor för parkinvestering Dalbotten.
3. Stadsdelsnämnden begär ombudgetering med 0,4 miljoner kronor för parkinvestering Vättersparken.
4. Stadsdelsnämnden godkänner redogörelsen av genomfört uppdrag om att nyttja delar av överskottet inom äldreomsorgen till att täcka behov av kompetensutveckling samt ytterligare insatser för att förbättra dokumentationen, från nämndens beslut om tertialrapport 2 2010.
5. Stadsdelsnämnden godkänner redogörelsen av genomfört uppdrag om att nyttja delar av överskottet inom förskola till att täcka behov av kompetensutveckling, från nämndens beslut om tertialrapport 2 2010.

Lena Holmdahl

T.f. stadsdelsdirektör

Ärendets beredning

Verksamhetsberättelsen har tagits fram av ekonomiavdelningen i samarbete med övriga avdelningar. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen den 8 februari. Pensionärs- och handikapprådet kommer att behandla ärendet den 11 februari respektive den 14 februari.

Sammanfattande analys

Stadsdelsnämnden har bidragit i hög grad till stadens tre inriktningsmål liksom kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena. Merparten av nämndens egna mål liksom årsmål för indikatorerna har uppnåtts helt eller delvis. Med något enstaka undantag har kommunfullmäktiges s.k. aktiviteter genomförts som planerat.

Ett av inriktningsmålen är att *stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva*. Nämndens verksamhet visar ett överskott om 39,1 miljoner kronor efter överföring till resultatfond. Det motsvarar en budgetföljsamhet om 98 % av hela nettobudgeten på 1,9 miljarder kronor.

Nämnden har bidragit till inriktningsmålet *Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök*. Feriearbeten, kolloversamhet, badbussar och ett stort utbud av andra utomhusaktiviteter inom fritidens verksamheter erbjöds barn och ungdomar under sommaren 2010. Samarbetet mellan polis, fritid och socialtjänst har fungerat väl under året. Ett stöd för stadsdelens ungdomar är fältassistenter som har arbetat uppsökande och förebyggande. Extra åtgärder har genomförts under året för att öka tryggheten i parker, exempelvis genom slyröjning.

Konkurrensutsättning utifrån aktivitetsplanen har fortgått liksom arbetet för att människor ska komma bort från bidragsberoende. I miljöarbetet nås hög måluppfyllelse på flera områden, bland annat vad gäller andelen storkök som sorterar ut matavfall samt byte till energisnålare armaturer och vitvaror.

Bidrag till målet att *kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras* har skett genom fortsatta upphandlingar och genom att informera brukarna om de valmöjligheter som finns. Barnomsorgsgarantin har upprätthållits under året. Intensivt arbete pågår för att skapa nya förskoleavdelningar som ska tillgodose den ökande efterfrågan på förskoleplatser.

Systematiska verksamhetsuppföljningar har genomförts inom äldreomsorg och funktionshinder av verksamhet inom både egen regi och upphandlad verksamhet. Kvalitets- och förbättringsarbetet fortgår kontinuerligt. Flera verksamheter deltog i stadens kvalitetsutmärkelse och arbetet med Lean i verksamheterna har fortsatt.

Arbetet med att använda strukturerade utredningsmetoder inom individ- och familjeomsorgen har utvecklats successivt under året. Förebyggande insatser och öppenvård till barn, unga och vuxna har valts i högre grad än institutionsvård.

Trenden med minskande sjukfrånvaro har fortsatt, särskilt har arbetet för att minska långtidssjukfrånvaron varit framgångsrikt. Nämndens mål för sjukfrånvaron har nåtts och är nu nere på 6,4 %.

Nämndens arbete under året

Nämnden har bestått av 13 ledamöter och 13 ersättare enligt nedan.

<i>Ledamöter</i>	<i>Ersättare</i>
Andreas Stureson (kd) ordförande	Boris Kalanovic (m)
Magnus Dannqvist (s), vice ordförande	Joakim Gräns (m)
Magnus Bock (m)	Björn Holmberg (m)
Annika Davidsson (m)	Ellinor Johansson (m)
Eva Solberg (m)	Erika Wing (m)
Christian Jobrant (m)	Peter Backlund (fp)
Gustav Johansson (m)	Claes Karlsson (kd)
Lena Kling (fp)	Lars-Göran Carlsson (s)
Mervi Mäkinen Andersson (s)	Arne Ahlström (s)
Lennart Pöppel (s)	Parvin Araghi (s)
Sonja Mogert (s)	Vakant (s)
Rosa Lundmark (v)	Marie Antman (v)
Jonas Eklund (mp)	Åsa Öckerman (mp)

Alla sammanträden under året (12 st.) har varit öppna för allmänheten och hållits i förvaltningens lokaler på Slakthusplan 4. Nämndens sammanträden har föregåtts av ett öppet möte veckan före sammanträdesdagen då medborgarna inbjudits för att ställa frågor och diskutera med politikerna i stadsdelsnämnden. Vid två tillfällen har medborgarna inbjudits till information om pågående planarbeten i stadsdelen. Antal besökande medborgare har varierat mellan ett fåtal till som mest ca 20 personer. Nämnden har även bjudit in till områdesmöten under året, i Dalen, Hagsätra och Bandhagen.

Förutom verksamhetsplan, tertialrapporter och verksamhetsberättelse, medborgarförslag och remissvar har nämnden beslutat om föreningsbidrag, upphandling avseende verksamhetsdrift av vissa gruppbofästelser/servicebofästelser och daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning samt upphandling av inköp och distribution av dagligvaror inom hemtjänsten. Nämnden har även fattat beslut om upphandling av nattpatrull inom hemtjänsten i ordinärt boende inom Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck och Södermalms stadsdelsområden (gemensam upphandling), tvättservice inom äldreomsorgen samt ramavtal för städtjänster. Flera nämndärenden under året har gällt inrättande av nya förskolor.

Sociala delegationen, sammansatt av fem ledamöter och fyra ersättare ur nämnden beslutar i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild person. Delegationen har sammanträtt vid 20 tillfällen.

Pensionärs- och handikappråden har sammanträtt regelbundet under året för att behandla frågor som hör till respektive råds intresseområde.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL 1:

1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Förvaltningens sammanfattande bedömning är att nämnden har bidragit till inriktningsmålet under 2010. Merparten av nämndmålen liksom årsmålen för indikatorerna uppfylls. Arbetet för att genomföra kommunfullmäktiges och nämndens aktiviteter pågår i huvudsak enligt planering. De viktigaste sätten för att bidra till måluppfyllelsen är framför allt konkurrensutsättning utifrån nämndens aktivitetsplan, fortsatt arbete för att få fler människor bort från bidragsberoende och arbete för en minskad miljöpåverkan från nämndens verksamheter. Andra exempel på viktiga arbetssätt är att barn, unga och äldre samt personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till kulturupplevelser och tillfällen till att själva utöva olika former av kultur. Det lokala föreningslivet stöds genom föreningsbidrag.

Tillgänglighetsarbetet kommer in i många processer, exempelvis i park- och stadsmiljöfrågorna. Extra åtgärder har genomförts under året för att öka tryggheten i parker, exempelvis genom slyröjning.

Trygghetsarbetet handlar om den fysiska yttre miljön i stadsdelen, det "inre" arbetet för trygga och säkra brukare men också arbetet för att ge stöd till personer som utsätts för våld i en nära relation.

Genom fritidens verksamheter bidrar nämnden till att barn och ungdomar ska ges hälsofrämjande och trygga uppväxtvillkor samt lärande och utvecklande aktiviteter. Fältassistenter och förebyggande samverkan utgör ett stöd till ungdomar i stadsdelen.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.1 Stockholm stad ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

● Uppfylls helt

Stadsdelsnämnden har bidragit till kommunfullmäktiges mål genom fortsatt arbete med upphandling och konkurrensutsättning utifrån nämndens aktivitetsplan. Arbetet beskrivs närmare under KF-målet "3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna", enligt stadsledningskontorets anvisningar.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens (alla nämnder)	32,62 %	30 %	33 %	2010

NÄMNDMÅL:

Förvaltningen ska stödja personalövertagande av verksamhet på marknadsmässiga villkor

● Uppfylls helt

Förvaltningens administration har ett kontinuerligt uppdrag att ge stöd till medarbetare som är intresserade av personalövertagande av verksamhet på marknadsmässiga villkor, bland annat genom information om stadsledningskontorets enhet för kvalitetsutveckling och det stöd som erbjuds där. Förvaltningen har också i uppdrag att stötta intresserade genom att bidra med kostnadsunderlag och andra underlag gällande upphandling, exempelvis förfrågningsunderlag inom aktuellt verksamhetsområde. Intresset har inte varit i någon större omfattning under året.

NÄMNDMÅL:

Utförarverksamheten ska konkurrensutsättas i enlighet med nämndens aktivitetsplan

● Uppfylls helt

Arbetet med konkurrensutsättning beskrivs närmare under KF-målet "3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna".

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.2 Jobb istället för bidrag

● Uppfylls helt

Förvaltningens sammanfattande bedömning är att nämnden har bidragit till kommunfullmäktiges mål genom det arbete som bedrivits för att fler människor ska komma bort från bidragsberoende.

Antalet hushåll låg i snitt på 1 570 per månad under det första halvåret för att sedan sjunka till i genomsnitt 1 496 det andra halvåret. Det genomsnittliga antalet bidragshushåll 2010 uppgick till 1 536 per månad och kan jämföras med 1 587 per månad 2009.

Kostnader för biståndet följer samma trend och var i januari 12,2 miljoner kronor, i april 12,6 miljoner kronor och i december preliminärt 11,6 miljoner kronor enligt statistik från utrednings- och statistikkontoret (USK).

Försörjningsstödet lämnar ett överskott med drygt 3 miljoner kronor.

Inflödet av nya ärenden har legat relativt stabilt under året. De mest utsatta grupperna är unga utan utbildning och arbetslivserfarenhet, utlandsfödda samt människor med olika arbetshinder. En grupp sökande, cirka 50 personer, som tillkommit är de som utförsäkrats från försäkringskassan och/eller fått sin rätt till sjukersättning utredd på nytt.

Under året har cirka 400 hembesök genomförts av Mottagningsenheten. Syftet har varit att säkerställa tillhörigheten i stadsdelen samt att utreda boendet.

FUT-handläggarna arbetar med alla ärenden där det finns misstanke om att bistånd har utbetalats på felaktiga grunder vilket kan bero både på brister i handläggningen och att den sökande inkommit med oriktiga uppgifter. Under 2010 inleddes 89 FUT- utredningar, vilket utgör 3,5 % av bidragshushållen. Av dessa ledde 15 utredningar till en polisanmälan. Under 2009 öppnades 107 FUT-utredningar. Alla ärenden där misstanke finns om oriktiga uppgifter polisanmäls.

Av stadsdelens barn lever 6,9 % i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd. Andelen har sjunkit sedan 2009 års verksamhetsberättelse med 0,6 procentenheter. Barnen har synliggjorts mer i utredningarna och barnperspektivet har beaktats i högre utsträckning än tidigare i besluten rörande ekonomiskt bistånd. Då antalet bidragshushåll generellt har sjunkit får det även effekter på stadsdelens barnfamiljer.

Stadsdelsnämnden erhöll 1,1 miljoner kronor till feriearbeten för ungdomar sommaren 2010. I samband med den s.k. Södervisionen erhöll nämnden ytterligare 2,0 miljoner kronor. Förvaltningen fick 548 ansökningar varav 486 var behöriga. Totalt kunde förvaltningen erbjuda 386 ungdomar sommarjobb varav Serviceförvaltningen betalat för 4. Av de 382 som fått sommarjobb via förvaltningen var 205 flickor och 177 pojkar.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de ♦ aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha (alla nämnder/bolag)	94 st	100 st	1 400 st	Verksamhetsberättelse 2010

Kommentar:

Målet uppnåddes inte på grund av en missuppfattning mellan en arbetsplats och Jobbtorg om tillgång till ytterligare 12 praktikplatser.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal ungdomar som ● fått sommarjobb i stadens regi	382 st	340 st	3000 st	2010
Andel barn som lever i familjer som är ● beroende av ekonomiskt bistånd	6,9 %	7 %	6,0 %	Verksamhetsberättelse 2010
Andel personer beroende av ● ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	3,4 %	3,5 %	3,5 %	Verksamhetsberättelse 2010
Andel personer i procent som har ett ◆ långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	2,1 %	2 %	minska	Verksamhetsberättelse 2010
Kommentar: Förvaltningen arbetar aktivt med målgruppen. Bland annat har Försörjningsstödsenheten förstärkt personalen med fyra socialsekreterare sedan september 2010. Dessa går igenom arbetsplanerna i ärenden som varit aktuella mer än tre år samt ungdomar aktuella mer än 9 månader. Resultatet av detta arbete förväntas minska andelen personer som har ett långvarigt behov av försörjningsstöd.				
Andel vuxna personer beroende av ● ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	3,1 %	3,2 %	minska	Verksamhetsberättelse 2010
Andel flyktingar som är självförsörjande efter introduktion ● exkl. flyktingar som flyttat till annan kommun	54 %	51 %	51 %	Verksamhetsberättelse 2010
KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Stadsdelsnämnderna ska minska behovet av och förkorta tiden för bidrag genom individuella lösningar och tidiga insatser	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Utarbeta rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd	2008-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Andelen bidragstagare med ett långvarigt ekonomiskt bistånd ska minska

Uppfylls helt

Under året har enheten arbetat med att utveckla rutiner för uppföljning, inventering och matchning av bidragstagare med ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd.

I samverkan med arbetsförmedlingen har förvaltningen tidsbegränsat OSA-anställningarna (Offentligt Skyddad Anställning) i syfte att erbjuda fler människor möjlighet till att hitta vägar till egen försörjning. Under året har förvaltningen haft 55 platser och 58 personer har varit anställda hela eller delar av året. I viss utsträckning har även arbetsförmågeutredningar kunnat köpas i syfte att utgöra underlag för en ansökan om sjukersättning hos Försäkringskassan. I nuläget pågår 12 arbetsförmågeutredningar och förvaltningen väntar på svar.

Samarbetet med förtroendeläkaren har fortskridit där socialsekreterarna bland annat ges stöd till att tolka läkarintyg. Arbetsplaner har upprättats i alla nya ärenden och successivt även i pågående ärenden. Det har varit möjligt att påskynda processen genom en personalförstärkning fr.o.m. 1 september 2010. Planeringen för individen tydliggörs i arbetsplanen och är ett viktigt verktyg för socialsekreteraren för att leda ärendet framåt mot målet självförsörjning.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Enheterna ska utveckla metoder och öka samverkan kring personer med långvarigt ekonomisk bistånd	2010-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Andelen flyktingar som är självförsörjande efter introduktionen ska öka

Uppfylls helt

Flyktingmottagandet har fortsatt att sjunka under året och bemanningen har anpassats efter antal flyktingar. Staten har tagit över ansvaret för flyktingmottagandet fr.o.m. 2010-12-01. De flyktingar som fått permanent arbetstillstånd (PUT) efter 2010-10-31 ska tas emot av arbetsförmedlingen. Förvaltningen har under hösten planerat för hur arbetet med de kvarvarande flyktingarna ska utformas. Flyktingsekreterarna har fortsatt sitt samarbete med jobbtorg för att snabbare få ut deltagarna i egen försörjning. Alla deltagare i introduktionsprogrammet har fått en introduktionsplan.

NÄMNDMÅL:**Andelen unga vuxna som får ekonomiskt bistånd ska minska**

● Uppfylls helt

Enheten arbetar i samverkan med andra aktörer för att ungdomar under 25 år ska komma ut i egen försörjning. Framför allt handlar det om vad jobbtorg kan erbjuda men även om att ge råd och stöd samt genom motivationsarbete verka för att ungdomen själv ska hitta sin egen drivkraft till försörjning. Staden har också erbjudit flera olika projekt och ungdomsanställningar, vilket troligen är en bidragande orsak till att andelen unga vuxna minskar på enheten. Under sommaren erhöll 382 ungdomar från grundskolans åk 9, år 1 och 2 på gymnasiet sommarjobb i tre veckor. Möjligheten till feriearbete för ungdomar innebär en kontakt med arbetslivet som är värdefull när de sedan ska söka jobb och komma ut på arbetsmarknaden.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Andel unga vuxna som får ekonomiskt bistånd	11 %	12 %	2010

NÄMNDMÅL:**Barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd ska särskilt uppmärksammas**

● Uppfylls helt

Mottagningsenheten och Försörjningsstödsenheten har under året haft utbildning i frågor som rör barnperspektivet. Detta har lett till att barnen synliggjorts i större utsträckning i utredningarna och att barnperspektivet har beaktats i beslut som rör ekonomiskt bistånd.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**1.3 En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas**

● Uppfylls helt

Under 2010 har förvaltningens verksamheter arbetat efter nämndens miljöplan. Miljöplanen innehåller mål och aktiviteter som rör bland annat transporter, fordon, avfallshantering och energiförbrukning.

Nämnden når målen för miljöbilar och dubbade vinterdäck. Andelen förnyelsebart drivmedel i förvaltningens etanol- och gasbilar uppgår till 79 %. Redovisningen av bränsle har sammanställts utifrån data från de tankställen där förvaltningen har kundkort och avser perioden januari till och med november.

Enheterna har arbetat med att öka andelen ekologiska livsmedel. Andelen ekologiska livsmedel har ökat från 14 % till 14,5 %. Förvaltningen har under året fortsatt att öka andelen storkök och storhushåll som sorterar ut matavfall för biologisk behandling. Den höga andelen beror till stor del på de många förskolorna som sorterar ut matavfallet. Flera förskolor påbörjar också sortering 2011.

Elförbrukningen under det gångna året är lägre än nämndens årsmål. Under 2010 har projektet Elsmart Enskede-Årsta-Vantör avslutats. Syftet har varit att skapa förutsättningar för stadsdelsområdets förskolor att driva verksamhet på ett el-effektivt sätt. Som ett resultat av detta har ett flertal torkskåp, kylskåp, frysskåp samt lysrörsarmaturer bytts ut, vilket bidragit till en lägre elförbrukning för hela förvaltningens verksamheter.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel av stadens fordon som använder dubbade däck, exkl. utrycknings- och specialfordon (alla nämnder/bolag)	0 %	0 %	0%	2010
Andel av stadens storkök eller storhushåll i stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	65 %	40 %	35 %	2010
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar och papper (alla nämnder/bolag)	100 %	100 %	100 %	2010
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon (alla nämnder/bolag)	79 %	85 %	85 %	Verksamhetsberättelse 2010

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar:

Flera av etanolbilarna har inte kunnat köras på etanol under första halvåret och har då i högre utsträckning tankats med bensin. Problemen med bilarna har berott på kvaliteten på etanolen, som under senvåren och försommaren haft för höga sulfathalter. Detta har påverkat resultatet för hela året.

Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av	14,5 %	15 %	15 %	Verksamhetsberättelse 2010
♦ totala värdet av inköpta livsmedel (alla nämnder)				

Kommentar:

Förvaltningen kommer att fortsätta att informera enheterna om vikten av att särredovisa ekologiska livsmedel (även mindre inköp). Under vissa perioder har det varit svårt med leveranser av ekologiska livsmedel enligt avtal till enheter inom förskola och äldreomsorg. Till exempel har äldreomsorgens kostenhet, som köper in stora mängder livsmedel, upplevt svårigheter då upphandlingen inte är anpassad efter målgruppens mat och att det finns få ekologiska eller kravmärkta råvaror upphandlade för tillagning av mat.

Andel medarbetare som under arbetstid använder		92 %	65 %	2010
□ miljövänliga transportmedel när de reser i tjänsten				

Kommentar:

Det har inte genomförts någon medarbetarenkät under 2010, vilket gör att utfallet inte kan redovisas. Årsmålet för indikatorn är satt utifrån nämndens resultat år 2009 i enlighet med stadsledningskontorets anvisningar (Av de 19 % som svarade att man regelbundet reser i tjänsten svarade 91 % att man ofta/ibland använder miljövänliga transportmedel.). Resultatet bör dock inte ha försämrats då förvaltningen har miljöbilar för personalen att använda, samt har en cykelpool som kan användas då vädret tillåter. Dessutom har förvaltningen, inom ramen för miljöplanen, en resepolicy för medarbetarna. För de som gör tjänsteresor med kollektivtrafik under arbetstider finns färdbevis att låna.

Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon	100 %	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
● exkl. utrycknings- och specialfordon (alla nämnder/bolag)				

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår (alla nämnder)	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2010
Elförbrukning (alla nämnder/bolag)	5 963 659 kWh	6 500 000 kWh	minska	2010
Elförbrukning per kvadratmeter	57 kwh/kvm	63 kwh/kvm	tas fram 2010	2010

NÄMNDMÅL:

Förvaltningens verksamheter ska arbeta enligt stadsdelsnämndens miljöplan

- Uppfylls helt

Nämndens miljöplan är utgångspunkt för verksamheternas miljöarbete. Redovisning av resultaten och måluppfyllelsen återfinns under KF:s mål för verksamhetsområdet ovan.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Enheterna ska vidta energisparande och energieffektiviserande åtgärder enligt miljöplanen.	2010-01-01	2010-12-31	

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.6 Stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv

- Uppfylls helt

Nämnden har bidragit till uppfyllelse av kommunfullmäktiges mål bland annat genom det arbete som sker inom verksamheterna förskola och fritid, omsorg om funktionsnedsatta samt äldreomsorg.

Föreställningar med teater, musik och dans för barn och ungdomar har ägt rum såväl inom de egna verksamheterna förskola, fritidsgårdar och parklekar, som på offentliga platser i stadsdelen. Samarbete har skett med föreningar, bibliotek och kulturförvaltningen. Fritidsgårdarna har i sina helgprogram regelbundet haft teater- och musikföreställningar. Vid fritidsgårdarna finns ett stort utbud av skapande aktiviteter att välja på för dem som är intresserade. En särskild kultursatsning har skett genom samarbete mellan fritidsgårdarna då en ungdomstidning, "Southwest", har skrivits av ungdomar för ungdomar.

Till förskolorna har gemensamma teaterföreställningar anpassade till barnens olika åldrar köpts in. För barnen i förskolorna är skapande verksamhet ett naturligt inslag i den dagliga verksamheten.

Samtliga brukare som bor i bostad med särskild service samt brukare på daglig verksamhet erbjuds kontinuerligt kulturella upplevelser av olika slag, både enskilt och i grupp. Aktiviteterna som erbjuds är sådana som är inriktade mot olika målgrupper samt andra aktiviteter för allmänheten. En viktig del i verksamheterna är att stödja brukarna på olika sätt så att de kan få se vilka valmöjligheter till kultur och fritidsaktiviteter som finns i samhället, så att de själva kan välja.

Tillgängligheten till det lokala kulturutbudet anpassas exempelvis genom att kulturevenemang för barn och ungdomar spridits till olika områden i stadsdelen. Närhet till kulturupplevelser har visat sig betydelsefullt för antalet besökare. Hänsyn tas i möjligaste mån till att föreställningar ska vara tillgängliga för funktionshindrade.

Äldreomsorgen har under 2010 fortsatt att erbjuda olika kulturupplevelser inom de öppna dagverksamheterna. Inom Mårtensgården startade utbildning i "Kultur i vardagen" med syfte att ge medarbetarna verktyg i arbetet med att utveckla en meningsfull och stimulerande vardag för de boende.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal deltagande barn och ungdomar i egen skapande verksamhet	4 000 st	4 000 st		2010
<hr/>				
KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse	
Barn och ungdomar ska ges möjligheter att uppleva och själva utöva olika former av kultur	2009-01-01	2010-12-31		

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Tillgängligheten till det lokala kulturutbudet ska öka	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Driften av parklekarna kan erbjudas utomstående entreprenörer.	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Stadsdelsnämnderna ska bredda utnyttjandet av lokalerna för att härigenom garantera parklekarnas fortlevnad	2008-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Förskolan och fritiden ska erbjuda barn och ungdomar professionella konst- och kulturupplevelser samt ge dem möjligheter att uttrycka sig i eget skapande

● Uppfylls helt

Kulturplanen "Kultur i ögonhöjd" har introducerats på alla förskolor och inom fritiden. Föreställningar med teater, musik och dans för barn och ungdomar har ägt rum såväl inom de egna verksamheterna förskola, fritidsgårdar och parklekar, som på offentliga platser i stadsdelen. Samarbete har skett med föreningar, bibliotek och kulturförvaltningen. Barn och ungdomar har erbjudits minst en professionell kulturupplevelse, i de flesta fallen flera och ofta utifrån deras önskemål och intressen. Evenemangen har dokumenterats och efterarbetats.

Inom enheterna har alla barn och ungdomar haft möjlighet att skapa med hjälp av olika material samt erbjudits och stimulerats till att uttrycka sig genom dans, musik, teater, lekar och teater.

Tidningen Southwest, av och för ungdomar, har publicerats sju gånger och delats ut via stadsdelens högstadieskolor och fritidsgårdar. Under skolloven anordnade fritiden workshops i konst, film och dans samt DJ-kurser och teatersport. Personalen inom fritiden har också "coachat" ungdomarna till att söka stipendiet "En snabb slant" för eget skapande. I samarbete med Söderortsvisionen har fyra vandringar med naturguider genomförts i Rågsved under hösten. Man har också haft en mångkulturell filmfestival under fyra dagar. På festivalen var det "världspremiär" för den av ungdomar producerade filmen "De oskyldiga".

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
----------------------	------------------	--------	--------

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel förskoleavdelningar där barnen ☒ upplevt en professionell kulturupplevelse under året	100 %	100 %	2010

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Den strategiska barn- och ungdomskulturplanen, "Kultur i ögonhöjd" ska implementeras i förskolans och fritidens verksamheter.	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Föreningsbidrag avsätts för bidrag till föreningar.	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Förvaltningen ska i samverkan med föreningslivet erbjuda barn och ungdomar kultur, lek och idrott.	2010-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Personer i bostad med särskild service och daglig verksamhet ska erbjudas kulturupplevelser

- Uppfylls helt

En viktig del i enheternas arbete under året har varit att uppmärksamma och tillgodose brukarnas önskemål om olika aktiviteter. De olika aktiviteterna har varit mycket varierande eftersom de utgår från brukarnas egna intressen och behov. Aktiviteterna har skett både i grupp och enskilt. Exempel på olika aktiviteter som brukarna deltagit i under året är resor (bland annat till Åland), fiske, bad, picknicks, musei- och biobesök, musikstunder m.m. Även en mycket uppskattad friluftsdag anordnades för alla brukare på samtliga enheter.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel av de boende i bostad med särskild service och brukare i daglig verksamhet ☒ som har erbjudits två professionella kulturupplevelser under året	100 %	100 %	2010

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**1.7 Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad**

● Uppfylls helt

Nämnden har bidragit till kommunfullmäktiges mål på ett flertal sätt. Fältassistenternas uppsökande och förebyggande arbete är ett viktigt inslag i arbetet för måloppfyllelse. Sommaren rapporterades som lugn. Samarbetet med polis och socialtjänst har fungerat väl under året. Kolloverksamhet av olika slag och ett stort utbud av utomhusaktiviteter har erbjudits ungdomarna under sommaren.

Förvaltningen redovisar stadsmiljöarbetet i verksamhetsberättelsen, bland annat skolungdomars parkstädning under sommaren, liksom deltagandet i arbetet kring Söderortsvisionen och utvecklingsarbetet i Rågsved. Trygghetsvandringar har genomförts i Rågsved och Enskede. Andra åtgärder är extra slyröjning samt byte och utökningar av papperskorgar och parksoffor.

Samordningen av kvinnofridsarbetet i stadsdelen fortsätter för att personer som utsätts för våld i nära relation ska lotsas till rätt handläggare och få stöd och hjälp.

Förvaltningen har arbetat vidare för att andelen anställda som känner till det förebyggande säkerhetsarbetet ska vara högt. Detta sker exempelvis genom internkontroll av brandskyddsarbetet i verksamheterna och e-learningkurser för förstahjälpen (hjärt- och lungräddning) och brandrutiner. En utbildningsplan har tagits fram under hösten som innebär fokus under 2011 på interna utbildningar i stadens system för incidentrapportering, RISK. Därutöver ska en checklista för förebyggande arbete och krishantering tas fram som stöd till enheterna för nödvändiga lokala rutiner och planer. Informationen om systematiskt brandskyddsarbete (SBA) ska förbättras i introduktionen av nyanställd personal. Slutligen planeras e-learningkurser kring SBA och hjärt- och lungräddning erbjudas till samtliga verksamheter.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Stockholmarnas nöjdhet ◆ med skötsel park och grönområden	55 %	60 %	60 %	2010

Kommentar:

Andelen som är nöjda med skötseln av parker och grönområden har ökat sedan föregående år, och är också högre än andelen som är nöjda med skötseln av gator och torg. Under 2010 har extra städning genomförts i välbesökta parker och grönområden. Dessutom har extra städning gjorts i Rågsved i samarbete med trafikkontoret och fastighetsägare.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Andel anställda som känner till det förebyggande säkerhetsarbetet.	75 %	75 %	öka	2010
--	------	------	-----	------

Kommentar:

I och med att någon medarbetarenkät inte genomförts år 2010 är det svårt att följa upp indikatorn. Förvaltningen uppskattar utfallet till ca 75 % utifrån genomfört arbete under året. Utifrån nämndens internkontrollplan 2010 har förvaltningen arbetat för att ytterligare säkra upp att anställda känner till vad som gäller i säkerhetsarbetet. Detta har skett genom att APT-protokoll från enheterna gicks igenom under hösten för att granska att enheterna diskuterar frågan på APT, att lokala rutiner går igenom etc. Genom verksamhetsuppföljningar och internkontrollarbete på olika nivåer sker ett kontinuerligt förbättringsarbete för att öka måluppfyllelsen ytterligare. Förvaltningen bedömer att det under senare år har blivit mer fokus på det förebyggande säkerhetsarbetet, bland annat i introduktionen av nyanställd personal.

Antalet särskilt prioriterade incidenter, olyckor och effekter av inträffade händelser som identifierats i risk- och sårbarhetsanalysen.	26 st	26 st	Tas fram 2010	2010
--	-------	-------	---------------	------

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
------------------	------------	-----------	-----------

☒ Rutiner för hur incidentrapporteringen ska utföras i verksamheten ska utarbetas.	2010-01-01	2010-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar:

Rutiner för incidentrapportering kommer att uppdateras när den nya versionen av RISK (stadens system för incidentrapportering) införs i staden och vidareutbildningar genomförs.

☒ Utarbeta uppföljningsbara aktiviteter och indikatorer utifrån stadens brottsförebyggande program.	2010-01-01	2010-05-01	
---	------------	------------	--

☒ Utbildningsplan för säkerhetsarbetet ska upprättas.	2010-01-01	2010-12-31	
---	------------	------------	--

NÄMNDMÅL:

Fritidens verksamheter ska bidra till att ge barn och unga hälsofrämjande och trygga uppväxtvillkor

● Uppfylls helt

Fritidsgårdarna, träffpunkterna och parklekarna har erbjudit ett stort utbud av lärande och hälsofrämjande aktiviteter under hela året. Personalen har strävat efter att bemöta alla besökare positivt och uppmuntra deras goda sidor. Det finns tydliga regler för trivsel och trygghet som är väl kända. Vid upptäckt av riskbeteenden har personalen alltid kontaktat föräldrar och vid behov också socialtjänsten och polis. Fritiden har ett bra och nära samarbete med stadsdelens fältassistenter som känner ungdomarna väl. De har ofta besökt verksamheterna och också kallats in vid behov.

Ett projekt har påbörjats med ungdomarna på fritidsgårdarna för att minska användandet av tobak. Målet är tobaksfri ungdom.

Alla verksamheter har erbjudit mycket lek och rörelse, både inom- och utomhus. Man har haft sportaktiviteter flera gånger per vecka och även erbjudit många externa aktiviteter. Under skolloven har särskilda kurser och läger anordnats. Samarbetet med personalen på skolorna har fungerat bra. Fritidens personal har också träffat föräldrar på skolornas föräldramöten och inbjudit till besök på fritidsverksamheterna. Ungdomarna har varit delaktiga i planering av aktiviteter och inköp.

NÄMNDMÅL:

Fritidens verksamheter ska erbjuda barn och ungdomar lärande och utvecklande aktiviteter

● Uppfylls helt

Förutom idrotts- och kulturaktiviteter har barn och ungdomar som besökt fritidens verksamheter erbjudits lärande aktiviteter, exempelvis läsläsning, bakning, tröjmalning, matlagning och frågesporter. Det har anordnats temakvällar och middagar från olika delar av världen, t.ex. mexikansk, indisk och persisk afton, med mat från och frågesport om de länderna.

Måndagsklubben är en LSS- verksamhet som Örby fritidsgård drivit på uppdrag av stadsdelsförvaltningen för ungdomar med funktionsnedsättning. Under större delen av året har 6 pojkar varit inskrivna. I klubbverksamheten arbetar personal som även arbetar en del av de övriga kvällarna i den ordinarie verksamheten, vilket gör att det finns bra förutsättningar för att pojkarna ska kunna komma även då. Klubben har fungerat mycket bra och innefattat många externa aktiviteter för att vidga pojkarnas vyer och väcka lusten hos dem att våga nya saker.

Under vecka 26-31 åkte badbussarna från stadsdelen ut till Gålö tisdagar, onsdagar och torsdagar. Totalt blev det 1 249 besökare, dvs. i snitt cirka 70 besökare per dag (1 024 besökare sommaren 2009). Antalet pojkar och flickor var ganska jämt. Närmare 60 % av besökarna var ungdomar, resterande var barn under 10 år och vuxna. Barn och ungdomar i åldern 10-17 år åkte till Simpvik där det fanns större bemanning av fritidsledare och barnfamiljerna

åkte till Sävnäs. På Simpvik erbjöds en mängd olika aktiviteter såväl inne som ute och det serverades mellanmål till barnen och ungdomarna.

Under sommaren erbjöds också fem olika helgkollon på Simpvik med olika inriktning (totalt 60 deltagare); sambafotboll, ridning, film, dans samt konst och skapande.

Till Stockholms stads sommarkollo sökte 647 barn och ungdomar varav 605 erbjöds något av sina tre alternativ. Resterande erbjöds att höra av sig för att informeras om andra alternativ. Slutligen blev det 499 som utnyttjade sina platser vilket är ca 30 färre jämfört med 2009. Av de som deltog i kollo var 182 pojkar och 317 flickor.

Under höst- och julloven har det också erbjudits extra fritidsverksamhet.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Fritidsverksamheten ska erbjuda barn och ungdomar aktiviteter under skolloven.	2010-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Fältassistenter ska arbeta uppsökande och förebyggande för att ge stöd till barn och ungdomar i stadsdelsområdet

● Uppfylls helt

Stadsdelens sex fältassistenter har arbetat främst med uppsökande arbete i snitt 5,5 dagar i veckan riktat mot de ungdomsmiljöer där andelen ungdomar i riskzon är stor. Man har arbetat med att identifiera ungdomar med normbrytande beteende tidigt för att snarast kunna sätta in hjälpinsatser. Förebyggande samverkan har skett på olika nivåer med myndigheter och organisationer och man har haft ett nära samarbete med föräldrar, fritidsgårdar och skolor. Stadsdelens skolor har besökts regelbundet för att bygga relationer med elever och lärare.

Fältgruppen har samverkat i "Nätverk Söderort" där polis, volontärer, väktare, fältassistenter och andra ingick med målet att öka effektiviteten för de trygghetsskapande och brottsförebyggande resurserna i Söderort under 2010. Fältassistenter har också medverkat i ett övergripande projekt kring stadens idrottsarenor, "Program Supporter". Syftet var att identifiera och fånga upp ungdomar som har ett destruktivt beteende med våld, droger och alkohol vid fotbollsmatcher.

Två av fältassistenter har varit handledare i samtalsmetoden DISA som syftar till att stärka ungdomars självbild.

Hela sommaren har fältassistenter varit i tjänst på dag- och kvällstid och medverkat i ungdomarnas lovaktiviteter. Man har haft ett nära samarbete med

socialtjänsten kring förberedelse och planering som rört sommararbete för ungdomar.

I samarbete med fritidsgårdarnas personal samt närliggande bostadsbolag har fältassistenter erbjudit ungdomsgrupper med särskilda behov enklare arbete i utomhusmiljö.

NÄMNDMÅL:

Personer som utsätts för våld i nära relationer ska veta vart de ska vända sig för att få råd och stöd i stadsdelen

● Uppfylls helt

Under 2010 har flera medarbetare utbildats av länsstyrelsen om våld i nära relationer. Samordnaren för projektet Kvinnofrid, som är finansierad av länsstyrelsen, har anordnat flera föreläsningar och seminarier samt utarbetat en informationsplan kring våld i nära relationer. Från och med oktober månad kan våldsutövande män få samtal på öppenvårdens mansmottagning. Vidare har öppenvården genomfört 29 ”Trappansamtal” (samtal med barn som upplevt våld) under året vilket är en ökning från tidigare år. Kvinnor som varit utsatta för våld har erbjudits skyddat boende i förvaltningens jourlägenheter där de fått stöd av familjepedagoger. 190 kvinnor har under året varit aktuella inom förvaltningens kvinnofridsteam.

Personalen inom förskola och fritid har god kännedom om anmälnings-skyldigheten vid misstanke om att ett barn/ungdom far illa. På anslagstavlor finns aktuell information om vilka stödinsatser som finns för de vuxna som utsätts för våld i nära relationer. Personalen har fått information om det kvinnofridskort som finns och de rutiner som stadsdelen utarbetat kring hot och våld.

På beställarenheten inom omsorgen om funktionsnedsatta har en kontaktperson för våldsrelaterade frågor utsetts. Denne har under året informerat kollegor om förvaltningens handlingsplan och hållit ämnet aktuellt på enheten. Även övriga enheter inom omsorgen om funktionsnedsatta har arbetat med frågan på olika personalsammankomster och planeringsdagar. Flera medarbetare har deltagit i utbildning om våldsutsatthet och funktionsnedsättning, och på enheterna finns Länsstyrelsens skrift ”Vägen till att se och agera - om våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning” tillgänglig.

Inom flertalet enheter inom äldreomsorgen har stadsdelens kvinnofridsteam erbjudits in för att informera medarbetarna om det arbete som bedrivs. Information om kvinnofridsteamet finns tillgängligt inom samtliga enheter.

NÄMNDMÅL:

Stadsdelområdet ska upplevas som rent och tryggt

◆ Uppfylls delvis

Förvaltningen bedömer att nämndens mål uppfylls delvis, utifrån att årsmålet för indikatorn om nöjdheten med skötsel av parker och grönområden inte nås fullt ut. Under året har förvaltningen arbetat med att förbättra städningen i stadsdelens parker. Välbesökta parker har haft daglig städning och tömning av papperskorgar under sommarperioden 1 maj – 15 september. Sommararbetande ungdomar har städat och rensat ogräs vid välbesökta platser som centrumområden, trafikknutpunkter och parker. Under våren har även den årliga föreningsstädningen genomförts, där idrottsföreningar och andra föreningar samt skolklasser städat stadsdelsområdets naturområden.

Förvaltningen har under 2010 genomfört två trygghetsvandringar i Rågsved, en tillsammans med medborgare, polis, föreningar och tjänstemän från förvaltningen och trafikkontoret samt en tillsammans med elever i åk 9. Därutöver har förvaltningen genomfört en trygghetsinventering med endast tjänstemän från trafikkontoret i Rågsved och kring Gullmarsplan där även polis medverkade. Ytterligare en trygghetsvandring har genomförts i Enskedeparken tillsammans med medborgare. Åtgärder som genomförts utifrån dessa har bland annat varit slyröjning och klippning av buskage och trädkronor för att förbättra sikt och belysning.

Förvaltningen har också bytt ut större delen av papperskorgarna och parkbänkar i hela stadsdelsområdet samt utökat antalet av dessa.

Upprustning av parker har skett utifrån nämndens parkplaner. Inför upprustningsarbeten informerar förvaltningen allmänheten via lokaltidningen, på webben samt genom skyltning på plats. Då exploateringskontoret och trafikkontoret projektleder upprustningsprojekt ansvarar de för skyltning.

Mindre investeringar har gjorts i Tanneforsparken i Stureby, Arkitekten i Blåsut och resterande arbeten har genomförts i Vårflodsparken i Enskede. Tillsammans med exploateringskontoret har etapp 1 av Rågdalen slutförts med en ny konstgräsplan samt etapp 2 Rågsvedstorget invid Rågsveds tunnelbanestation. Tillsammans med trafikkontoret har förvaltningen påbörjat en större upprustning av Blåsutparken, för sammanlagt 3,9 miljoner fördelat på tre år. Inför upprustningen hölls ett samråd. Förvaltningen har även bekostat projekteringen av Aspöparken som kommer rustas under 2011 med hjälp av så kallade grönkompensationsmedel.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Antilångningskampanjer ska genomföras.	2010-05-06	2010-12-31	
Delta i utvecklingsarbete i Rågsved inom ramen för stadens satsning	2010-05-06	2010-12-31	
☒ Söderortsvisionen, med fokus bland annat på de boendes upplevelse av trygghet.			

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Trygghetsvandringar ska genomföras i syfte att identifiera otrygga platser.	2010-04-29	2010-12-31	

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:**2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras**

Förvaltningens sammanfattande bedömning är att merparten av nämndens mål har uppfyllts helt eller delvis under 2010 inklusive årsmålen för indikatorerna. Arbetet för att genomföra kommunfullmäktiges och nämndens aktiviteter har i huvudsak pågått enligt planering. Arbetet fortsätter för att ytterligare vidareutveckla kvaliteten i omsorgen och rättssäkerheten för den enskilda brukaren. Ett viktigt arbetssätt i detta är att systematiskt följa upp synpunkter och klagomål för brukare liksom att vidareutveckla verksamheten utifrån resultat i brukarundersökningar samt verksamhets- och avtalsuppföljningar.

Arbetet med värdeflödeskartläggningar med hjälp av den s.k. Lean-modellen har fortsatt under 2010. Lean-arbete pågår för närvarande i verksamheter inom exempelvis individ- och familjeomsorg, hemtjänst och förskola.

Förvaltningen strävar efter att fler enheter ska delta i stadens tävling kvalitetsutmärkelsen, som ett led i den egna verksamhetsutvecklingen. År 2010 deltog totalt sex verksamheter inom verksamheterna äldreomsorg, förskola och fritid.

Målet för sjukfrånvaron har uppnåtts.

Nämndens viktigaste prioriteringar för att bidra till inriktningsmålet är det arbete som beskrivs och exemplifieras nedan (se KF- och nämndmål), för en hög kvalitet i verksamheterna och nöjda brukare och anhöriga.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**2.1 Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald**

● Uppfylls helt

Nämnden har bidragit till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål genom den konkurrensutsättning som genomförs enligt aktivitetsplanen (se redovisning vid KF:s mål "3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna").

Förvaltningen har arbetat på ett flertal sätt för att brukarna ska ges klar och tydlig information om möjligheten att välja utförare och alternativ som finns. Detta har i huvudsak skett via muntlig information, hemsidor och broschyrer (egna och stadens). Verksamheter inom äldreomsorg, omsorg om funktionsnedsatta samt förskola ingår i stadens webbtjänst "Jämför service". Enheterna inom förskola och äldreomsorg har därutöver egna webbplatser med mer utförlig information. Fritidsverksamheten har en gemensam webbplats där föräldrar och ungdomar kan hitta aktuell information om vad som erbjuds.

NÄMNDMÅL:
Brukare ska informeras om möjligheten att välja utförare

● Uppfylls helt

Se KF:s mål för verksamhetsområdet ovan.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Lättbegriplig information ska ges på webben och skriftligt samt i dialog med brukare och/eller deras anhöriga.	2010-01-01	2010-12-31	

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
2.2 Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö

● Uppfylls helt

Nämnden har bidragit i hög grad till kommunfullmäktiges mål. Antalet barn i förskoleålder fortsätter att öka och nya avdelningar har öppnats under året. Barnomsorgsgarantin har tillgodosetts. Ett intensivt arbete pågår för att skapa nya förskoleplatser utifrån den stigande efterfrågan.

Barngrupperna består i allt högre grad av blandade åldrar vilket innebär att den traditionella uppföljningen av barngruppsstorlekarna inte längre är helt relevant. Personaltäthet och lokaler anpassas till behoven.

Förskolornas kvalitetsarbete har fortsatt att utvecklas och bedöms vara noga genomtänkt och tydligt organiserat. Medarbetarna är numera väl insatta i stadens system för kvalitetsarbetet och delaktigheten är stor. Ett nytt självvärderingssystem avseende utveckling och lärande har utvecklats av staden under året vilket utgör ett viktigt inslag i det kontinuerliga förbättringsarbetet.

En ytterligare utbildningsinsats avseende det systematiska kvalitetsarbetet har genomförts under hösten för representanter från samtliga förskolor. Ca 20 pedagoger har fått kompetensutveckling via förskolelyftet.

Det finns från verksamheterna många goda exempel på hur medarbetarnas kompetens tas tillvara och hur arbetet har bedrivits med hjälp av ledningsgrupp, ansvarspedagoger, kvalitetsgrupp, utvecklingsgrupp, skyddskommitté, nätverk och arbetsgrupper. För att sprida goda idéer mellan enheterna har avdelningen förskola och fritid fortsatt att bjuda in till pedagogiskt café en gång i månaden.

Se kommentar vid nämndmålen nedan för ytterligare viktiga arbetssätt för att bidra till måluppfyllelse.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel barngrupper (1-3 år) med fler än 14 barn	8,96 %	10 %	minska	Verksamhetsberättelse 2010
◆ Andel barngrupper (4-5 år) med fler än 18 barn	18,18 %	18 %	minska	Verksamhetsberättelse 2010

Kommentar:

I nuläget finns totalt 214 barngrupper (avdelningar) med i snitt 15,1 barn per grupp. Åldersindelning i grupper med enbart barn 1-3 år respektive 4-5 år sker allt mer sällan. Grupperna är oftast åldersblandade på annat sätt. Indikatorerna berör därför endast en mindre del av barngrupperna.

● Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	100 %		2010
◆ Andel förskollärare av antal anställda	36,1 %	38 %	46%	2010

Kommentar:

Utfallet beror på bristen av förskollärare på arbetsmarknaden. Förskoleverksamheten har vuxit betydligt det senaste året och man har lyckats anställa 21 nya förskollärare men eftersom man samtidigt anställt 69 nya barnskötare blir andelen inte enligt årsmålet.

◆ Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende trygghet och säker miljö	80 %	90 %	öka	2010
--	------	------	-----	------

Kommentar:

I brukarundersökningen anger 80 % (79 % i staden) av föräldrarna att de instämmer i påståendet "I förskolan är miljön trygg och säker", 13 % svarar "varken eller" vilket innebär att 7 % inte instämmer. Förvaltningen fortsätter arbetet med att förbättra informationen till föräldrarna om hur förskolan arbetar kring en trygg och säker miljö. Det innefattar information om barnskyddsronder och annat förebyggande säkerhetsarbete. Årsmålet sattes utifrån resultatet från brukarundersökningen 2009 då frågorna inte var desamma som i årets undersökning och då svarsfrekvensen var betydligt högre (79 % år 2009 men endast 65 % 2010).

◆ Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande	76 %	80 %	öka	2010
--	------	------	-----	------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar:

Det sammanvägda resultatet av de tre frågorna i området "utveckling och lärande" blev 76 % (78 % i staden). I påståendet "I förskolan uppmuntras mitt barns nyfikenhet och lust att lära" instämde dock 80 %.

☐ Antal barn som inte barnomsorgsgarantin uppfyllts för under året	0 st	0 st	0 st	Verksamhetsberättelse 2010
☐ Resultatet av enheternas självvärdering avseende utveckling och lärande inom förskola	3,22	3,5	3,1	2010

Kommentar:

Utifrån självvärderingen våren 2010 då den sammanräknade snittsiffran för hela stadsdelen blev 3,27 sattes årsmålet 3,5. Medvetenheten tycks ha ökat kring vad kriterierna i självvärderingen innebär vilket innebär att siffran i stället sjönk ett par hundradelar till 3,22 vid ny självvärdering. Pedagogerna har blivit mera självkritiska. Stadsdelen uppnår dock det av KF uppsatta årsmålet 3,1.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Förskolan ska utveckla kvalitetsmått och metoder för utvärdering som relaterar till förskolans mål och uppdrag	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans personal kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2007-01-01	2010-12-31	
☒ Stadsdelsnämnderna ska samverka med det lokala föreningslivet och andra aktörer för att erbjuda en mångfald av verksamheter för barn och unga	2008-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:**Förskolan och fritidens verksamheter ska arbeta med att stärka barnens empatiska och sociala förmåga. Arbetet ska bidra till jämställdhet, respekt och likabehandling**

● Uppfylls helt

Förskolorna beskriver att de flesta barngrupperna under året blivit väl fungerande grupper ur ett socialt perspektiv. Barnen hjälper varandra och visar empati då någon gjort sig illa eller är ledsen. I stor utsträckning klarar de själva av att hantera konflikter som uppstår och de reagerar vid orättvisor. Pojkar och flickor leker oftare med varandra och vågar kliva över de traditionella könsrollsgränserna vid val av aktiviteter. I grupper där det finns barn med funktionsnedsättning har man sett att de andra barnen snabbt lär sig vad deras kamrat klarar/inte klarar av och de är hjälpsamma. Det är tydligt för barnen att alla inte är lika och man ser att de på ett naturligt sätt accepterar olikheter. Förskolornas likabehandlingsplaner har reviderats men flera av dem bör utvecklas vidare.

Inom fritidens verksamheter har man strävat efter att barnen och ungdomarna ska känna sig sedda och lyssnade på. Många aktiviteter som anordnats har varit gruppaktiviteter som medfört träning av socialt samspel och att visa hänsyn. Grundläggande för personalen har varit att se till att alla får komma till tals och uttrycka sina åsikter samt att alla skall accepteras även om man inte tycker lika. Personalen har också omedelbart agerat om det förekommit bråk, mobbing orättvisor eller något slags utanförskap. Särskilda ”tjejkvällar” har anordnats utifrån ungdomarnas önskemål eller behov för att stärka flickornas självkänsla. I verksamheterna arbetar personal med mångkulturell bakgrund vilket fört med sig en ökad förståelse för olika kulturer hos besökarna.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Förskolornas likabehandlingsplaner ska utvärderas och uppdateras i samband med kvalitetsredovisningen.	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Varje förskoleområde ska utarbeta gemensamma strategier och arbetssätt för att möta alla barns individuella och särskilda behov i deras sociala utveckling.	2010-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:**Förskolan ska arbeta hälsofrämjande med inriktning mot rörelse och kost**

● Uppfylls helt

Förskolorna beskriver att utevistelse och skogspromenader har ökat och man anser sig ha en god balans mellan ute/inneaktiviteter. Barnen är rörliga och aktiva och uppskattar fysiska aktiviteter. Förskolorna beskriver att barnen trivs med utevistelse och naturupplevelser och att det på ett naturligt sätt ger dem god motorisk utveckling.

Satsningen, bland annat genom en dietist för att stödja enheterna till en mer varierad och sund kosthållning, har lett till att barnen vågar pröva nya maträtter och uppskattar frukt och grönsaker. Andelen ekologiska och kravmärkta livsmedel har inte ökat i den omfattning man önskat eftersom det under sommaren var problem med leveranser. Arbetet med att barnen själva utifrån ålder och förmåga ska kunna sköta sin egen hygien har gett ett bra resultat. Svininfluensan 2009 hade den goda effekten att hygienrutinerna vidareutvecklades och barnens sjuktilfällen minskade. Andelen förskolor som anslutit sig till "Grön flagg" har ökat (ett verktyg från stiftelsen "Håll Sverige Rent" för pedagogiska verksamheter som vill arbeta med hållbar utveckling).

NÄMNDMÅL:**Förskolan ska i samarbete med föräldrarna och närliggande skolor arbeta för en smidig övergång till skolan**

● Uppfylls helt

Samarbetet förskola - skola varierar mycket mellan de olika skolområdena från mycket gott till mindre bra. Svårigheterna har ökat på grund av att många föräldrar väljer fristående skolor och skolor i andra stadsdelar för sina barn. Det nya intagningsystemet försvårade samarbetet extra mycket i år eftersom det in i det sista var osäkert var en del barn skulle få plats. Detta gällde tyvärr särskilt för barn i behov av särskilt stöd. Förskolorna anser ändå att man gjort sitt bästa för att barnen skulle få en så smidig övergång som möjligt till skolan men önskar i en del områden ett utökat samarbete med de närliggande skolorna.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En gemensam handlingsplan för ☒ övergången förskola/skola ska utgöra grunden för samarbetet inom stadsdelen.	2010-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:**Förskolan ska kontinuerligt dokumentera barnens utveckling och lärande och kommunicera det med föräldrarna**

● Uppfylls helt

Den pedagogiska dokumentationen har synliggjort förskolans innehåll samt barnens utveckling och lärande. Den dagliga verksamheten har ofta dokumenterats med hjälp av bilder för att man ska kunna återspegla och prata kring det som barnen varit med om. Det enskilda barnets utveckling och lärande har dokumenterats med hjälp av exempelvis portfolio, RUS (relationsutvecklingsschema) eller "min pärm". Inom många av förskolorna har man vidareutvecklat innehållet för utvecklingssamtalen kring barnen. Alla nya familjer har blivit inbjudna till ett introduktionssamtal då barnet erbjudits plats på förskolan. På de flesta förskolorna har man haft så kallad föräldraaktiv inskolning vilket har upplevts positivt av såväl barn och föräldrar som pedagoger. Man har använt tolk vid alla samtal där behov funnits. Många avdelningar har utvecklat sina föräldramöten för att tydligare beskriva uppdraget och hur man arbetar efter förskolans läroplan.

NÄMNDMÅL:**Förskolan ska låta alla barn delta i planering och utvärdering utifrån sina förutsättningar**

● Uppfylls helt

I förskolorna har man strävat efter att låta barnens tankar och idéer uppmärksammas och tas tillvara. De har i så stor utsträckning som möjligt legat till grund för miljöns utformning, projektarbeten och den verksamhet som pågår. Man har på de flesta håll via miljön skapat förutsättningar för barnen att välja aktiviteter och låter dem göra saker i sin egen takt.

NÄMNDMÅL:**Förskolan ska vidareutveckla det pedagogiska arbetet med fokus på barnens språk- och kommunikationsförmåga**

● Uppfylls helt

Alla förskolor har arbetat aktivt med att stärka barnens språkutveckling och förankringen av stadsdelens språkprogram har fortgått. Eftersom andelen flerspråkiga barn skiljer sig mycket åt (13 % - 94 %) mellan de olika områdena, varierar också beskrivningarna av arbetssätten och resultaten till viss del mellan enheterna i årsredovisningarna. I årets kartläggning då 3 349 barn var inskrivna kan man utläsa att 45,4 % av barnen i stadsdelen var flerspråkiga (ca 90 olika språk). Bland pedagogerna var 24,5 % flerspråkiga (ca 45 olika språk). Gemensamt är att det projektinriktade arbetssättet har gynnat alla barns svenska

språkutveckling och stärkt deras kommunikativa förmåga. Det projektinriktade arbetssättet har skapat nya samtalsarenor för barnen och inbjudit till många samtal mellan barn/barn och barn/pedagog. Pedagogerna har också fått en ökad medvetenhet om vikten av att dela in barnen i mindre grupper för att dem tal/tanketid. Barnens intresse för sagor och berättelser är fortsatt stort.

Stadsdelens olika språknätverk, kompetensutveckling och tillgång till stadsdelens gemensamma språkprogram anses ha bidragit till god måluppfyllelse på de allra flesta förskolorna. Det finns en stor medvetenhet hos pedagogerna om vikten av att arbeta språkutvecklande och att på olika sätt medverka till att stödja barnens modersmål i samverkan med föräldrarna.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Avdelningen förskola och fritid ska regelbundet anordna pedagogiska caféer ☒ där pedagogerna ska få information, inspiration och möjlighet att utbyta erfarenheter.	2010-01-01	2010-12-31	
Inom varje förskoleområde ska en årlig ☒ kartläggning göras av vilka modersmål som talas av barnen.	2010-01-01	2010-12-31	
Stadsdelsförvaltningens språkprogram ska synliggöras och användas i ☒ förskoleverksamheterna med hjälp av språknätverken.	2010-01-01	2010-12-31	

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.3 Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka - trygghet, värdighet och valfrihet ska präglade hela omsorgen

● Uppfylls helt

Nämnden har bidragit till uppfyllelse av kommunfullmäktiges mål då arbetet utifrån beslutade mål, indikatorer och aktiviteter i huvudsak har pågått enligt planering. Inom samtliga verksamhetsområden arbetar man med att utveckla kvaliteten i omsorgen. Viktiga underlag i förbättrings- och utvecklingsarbetet är brukarundersökningar, enkäter, inspektioner, granskningar etc. liksom dokumentationen som sker utifrån förvaltningens rutin för synpunkts- och klagomålshantering. (Se redovisning under rubriken "Synpunkter och klagomål" i slutet av verksamhetsberättelsen.) Verksamhets- och avtalsuppföljningarna är viktiga underlag för att säkerställa kvaliteten i servicen och rättssäkerheten för brukarna inom omsorgsverksamheterna.

Som exempel på arbete för att bidra till måluppfyllelse kan nämnas det arbete med strukturerade utredningsmetoder som i allt högre grad genomförs inom både barn- och ungdomsverksamheten samt missbruksvården. Öppenvård i olika former erbjuds i form av exempelvis föräldrastöd och ungdomsmottagning.

Nämndens mål för hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering har inte uppfyllts helt för 2010. Arbetet pågår för att säkra upp att nämnden ska nå måluppfyllelsen helt vad gäller att ta fram de riskbedömningar och andra genomgångar som krävs, för samtliga brukare.

Kontinuerligt utvecklingsarbete pågår för att brukare inom äldreomsorg och omsorg om funktionsnedsatta ska erbjudas insatser som bidrar till ett så självständigt liv som möjligt. Som exempel kan nämnas arbetet med att erbjuda brukarna sociala aktiviteter i samverkan med volontärer samt arbetet kring vardagsrehabiliterande förhållningssätt inom äldreomsorgen.

Inom omsorgen om funktionsnedsatta infördes ett kvalitets- och ledningssystem som bland annat innebär en tydlig ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet med exempelvis kvalitetsråd på avdelnings- och enhetsnivå. Rutiner och metoder för att säkra den enskildes rättssäkerhet och enheternas åtaganden vidareutvecklas inom ramen för ledningssystemet. Arbetet med utredningsmetoden DUR (dokumentation, utredning, resultat) har fortsatt som ett led i kvalitetsarbetet.

Det viktiga arbetet att säkra den framtida arbetskraftsförsörjningen inom omsorgsverksamheterna har fortgått under 2010. Enheterna inom äldreomsorgen har tagit emot ett stort antal praktikanter från jobbtorg och från skolor. Många ungdomar har beretts arbete under sommaren.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel barn och unga i biståndsbedömd öppenvård (loF)	79,01 %	70 %	65 %	Verksamhetsberättelse 2010
Andel genomförandeplaner för biståndsbedömda insatser inom loF, socialpsykiatri	68 %	100 %		Verksamhetsberättelse 2010

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar:

Utfallet är USK:s statistik från Paraplysystemet. Andelen genomförandeplaner ligger högre än stadens snitt. Manuell genomgång visar att andelen genomförandeplaner var 89 % i november. De ärenden som saknar genomförandeplan är främst nya beslut, och där har enheten 15 arbetsdagar att skriva en genomförandeplan. Ibland tar det längre tid då samtalet med brukaren kring målen med insatsen inte har blivit klart.

Att faktiskt antal genomförandeplaner som är registrerade i Parasol (som utföraren dokumenterar i) skiljer sig från den statistik som USK hämtar från Paraplysystemet har lyfts till stadsledningskontoret.

Andel vuxna i ♦ biståndsbedömd öppenvård (loF)	69,03 %	70 %	55 %	Verksamhetsberättelse 2010
--	---------	------	------	-------------------------------

Kommentar:

Andelen biståndsbedömd öppenvård har ökat stadigt under året. Under 2009 uppgick andelen till 47,9 % och i verksamhetsberättelse för 2010 är målet så gott som uppfyllt.

• Brukarnas nöjdhet med bemötande från biståndshandläggare och socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgen	80 %	80 %		2010
---	------	------	--	------

• Antal nytillkomna omsorgslägenheter för vuxna inom staden (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0 st	0 st	100 st	2010
---	------	------	--------	------

□ Brukarnas nöjdhet med bemötande från biståndshandläggare inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning		80 %		2010
--	--	------	--	------

Kommentar:

En stadsövergripande enkätundersökning har genomförts, men pga. för låg svarsfrekvens har inget resultat för stadsdelsområdet kunnat sammanställas.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Nöjda brukare - Daglig verksamhet ♦ (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	89 %	90 %	90 %	2010
---	------	------	------	------

Kommentar:

Fem dagliga verksamheter gick i september 2010 över att drivas på entreprenad. Denna omställning kan ha medverkat till att resultatet blev något lägre än förväntat. Arbete med att tillhandahålla en verksamhet av god kvalitet där brukarna trivs fortlöper och kommer följas upp i kommande brukarundersökningar och verksamhetsuppföljningar under 2011.

Nöjda brukare - Korttidsboende (stöd ♦ och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	91 %	91 %	2010
--	------	------	------	------

Kommentar:

Korttidshemmen gick i februari 2010 över till att drivas på entreprenad. Denna omställning kan ha medverkat till att resultatet blev något lägre än förväntat. Arbete med att tillhandahålla en verksamhet av god kvalitet där brukarna trivs fortlöper och kommer följas upp i kommande brukarundersökningar och verksamhetsuppföljningar under 2011.

Nöjda brukare - LSS- boende, vuxna och barn (Stöd och ♦ service till personer med funktionsnedsättning)	77 %	86 %	86 %	2010
--	------	------	------	------

Kommentar:

Arbete med att tillhandahålla en verksamhet av god kvalitet där brukarna trivs fortlöper och kommer följas upp i kommande brukarundersökningar, brukarrevisioner och verksamhetsuppföljningar under 2011.

Andel anhöriga som ♦ är nöjda med hur anhörigstödet fungerar	71 %	73 %	72 %	2010
---	------	------	------	------

Kommentar:

Vidareutveckling pågår fortlöpande utifrån anhörigenkätens resultat.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel omsorgspersonal med grundutbildning (äldreomsorg) 	89 %	89 %	87 %	2010
Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg) 	83 %	81 %	82 %	2010
Andelen nöjda omsorgstagare - Vård- och omsorgsboende 	77 %	81 %	82 %	2010
Kommentar: Vidareutveckling pågår utifrån brukarundersökningens resultat.				
Brukarnas nöjdhet med bemötande från biståndshandläggare inom äldreomsorgen 	98 %	80 %		2010
Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende 	74 %	78 %	80 %	2010
Kommentar: Vidareutveckling pågår utifrån brukarundersökningens resultat.				
Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - Vård och omsorgsboende 	82 %	87 %	88 %	2010
Kommentar: Vidareutveckling pågår utifrån brukarundersökningens resultat.				
Upplevelsen av maten och måltidssituationen i vård- och omsorgsboenden 	77 %	73 %	73 %	2010

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Upplevelsen av maten och måltidssituationen ♦ inom hemtjänsten i ordinärt boende (äldreomsorg)	65 %	73 %	73 %	2010

Kommentar:

Vidareutveckling pågår utifrån brukarundersökningens resultat.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Bidra till ökad samverkan mellan ☒ socialtjänst, skola och föräldrar samt med polis och föreningar	2007-01-01	2010-12-31	
Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska utifrån stadens ☒ samverkansavtal med Stockholms läns landsting utforma mål och indikatorer för ungdomsmottagningarnas verksamhet	2010-01-01	2010-12-31	
Stadsdelsnämnderna ska samverka i ☒ planering och utbyggnad av olika boendeformer för personer med psykiska funktionsnedsättningar	2008-01-01	2010-12-31	
Upprätta lokala samverkansöverenskommelser mellan stadsdelsnämnden, utbildningsnämnden, ☒ landstinget och polisen med målet att skapa hållbara strukturer för samverkan kring barn och ungdomar avseende förebyggande insatser.	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Utveckla och prioritera det drogpreventiva arbetet bland barn och ungdomar	2007-01-01	2010-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Under 2010 ska användandet av DUR påbörjas. Senast vid utgången av 2011 ska alla stadsdelsnämnder göra utredningar enligt DUR/FH.	2010-01-01	2011-12-31	
☒ Utbyggnad och utveckling av variation i utbudet av boenden enligt LSS ska fortgå och intensifieras	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Det ska finnas öppna dagverksamheter för äldre i samtliga stadsdelsnämnder	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Genomföra insatser för att förbättra matkvaliteten och måltidsupplevelsen	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Genomföra kompetensutvecklingsinsatser, särskilt inom demensområdet	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Hemtjänstpersonal ska erbjudas handledning	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Informera om möjligheter att välja utförare och boende	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Personer över 75 år ska erbjudas förebyggande hembesök	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Samtliga omsorgstagare ska ha en genomförandeplan där sociala aktiviteter ingår	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med sin aktivitetsplan och stödja och uppmuntra personal som vill ta över verksamhet under affärsmässiga former	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Stadsdelsnämnderna ska erbjuda dagsutflykter till äldre	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Stadsdelsnämnderna ska öka graden av utevistelse i vård- och omsorgsboenden	2010-01-01	2010-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Utveckla kunskaper i svenska hos vård- och omsorgspersonalen med svenska som andraspråk	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Utveckling och behovsanpassning av vård- och omsorgsboenden ska fortgå	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Vård- och omsorgsboenden ska ha en plan för sociala aktiviteter	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Vård- och omsorgspersonal erbjuds grundutbildning	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Äldre personer ska ha möjlighet att få hjälp av vaktmästarservice	2010-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:**Antalet utredningar inom individ- och familjeomsorgen som görs med strukturerade utredningsmetoder ska öka**

● Uppfylls helt

Arbetet med att använda strukturerade utredningsmetoder har utvecklats successivt under året. Utredningsenheten för barn och ungdom har internt haft utbildning och uppföljning i BBIC veckovis. Alla utredningar skrivs i Paraplyets BBIC- mall från och med december månad.

Biståndshandläggarna inom socialpsykiatrin har använt DUR-manualen i alla nya ärenden vilket innebär att brukaren varit delaktig och att utredningen har gjorts i dialog.

Socialekreterarna som arbetar med personer med missbruksproblematik använder ASI i drygt 70 procent av sina ärenden (jämfört med ca 53 % år 2009), vilket är högre än stadens snitt. De nya ärenden där det saknas ASI-utredning rör exempelvis personer som inte fullföljer sin ansökan men i Paraplysystemet inleds en utredning automatiskt i samband med att ärendet aktualiseras. Det kan även finnas en ASI-intervju sedan tidigare, det behövs inte göras en ny grundintervju om det gjorts en under de senaste fyra åren.

NÄMNDMÅL:**Barn, ungdomar och vuxna ska i ökad utsträckning erbjudas förebyggande insatser och vård i öppna former jämfört med institutionsvård**

● Uppfylls helt

Barn- och ungdomsenheterna arbetar aktivt med att öka andelen insatser i närområdet. Under 2010 har utredningsenheten för barn och ungdom förstärkt sin mottagningsgrupp i syfte att tidigt vid behov kunna erbjuda insatser på hemmaplan till barn, ungdomar och deras vårdnadshavare.

Förebyggande arbete för barn och ungdom och deras föräldrar har utgjorts av ungdomsmottagningen, föräldramottagningen och det skolförebyggande arbetet. Föräldrautbildningen KOMET och Connect ingår i det förebyggande arbetet och förvaltningen har haft fem utbildningar under året.

Ungdomsmottagningen har tagit emot ett hundratal skolklassbesök och barnmorskebesöken har varit över 7 000. Föräldramottagningen har träffat fler familjer för samarbetsamtal och råd och stöd 2010 än föregående år - 247 barns föräldrar att jämföra med 164 år 2009.

Under året har ett förbyggande arbete kring "hemmasittare" utvecklats tillsammans med tre skolor. Samverkan sker även med skolorna enligt det samverkansavtal som utarbetats av socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

Familjecentrum och MST-teamet får sina uppdrag genom utredningsenheten för barn och ungdom. Insatserna omfattar barn/ungdomar i åldrarna 0-20 och deras familjer. Förvaltningen har under året haft insatser i 56 tränings- och försökslägenheter för ungdomar som inte kan bo hemma i sin ursprungsfamilj eller barnfamiljer som saknar bostad och är i behov av stöd i föräldrarollen.

Behandling för missbruks- eller beroendeproblematik har under året funnits att tillgå såväl enskilt som i grupp inom Kvinnoverksamheten, på Pelarens öppenvård och på Gullmarsplans beroendemottagning. Enheten för öppenvård vuxna har utfört insatser för personer med missbruksproblem i tränings- och försökslägenheter samt för personer som bor i jourlägenheter. Förvaltningen har också en träfflokal för personer med komplexa vårdbehov, Valvet. Samverkan med Convictus/Vantör sker kring hemlösa och missbrukare.

NÄMNDMÅL:

Det ska vara lätt att komma i kontakt med förvaltningens omsorgsverksamheter och bemötandet ska vara bra

● Uppfylls helt

Verksamheterna har under det gångna året haft i uppdrag att se till att det finns lättbegriplig information om kontaktvägar inom förvaltningen lätt tillgänglig för brukare och andra intresserade samt att arbeta i enlighet med rutinerna för klagomåls- och synpunktshantering. Detta beskrivs närmare under rubriken "Synpunkter och klagomål" i slutet av verksamhetsberättelsen. Brukarna har haft möjlighet att lämna synpunkter både på den egna insatsen och på verksamheten i stort.

Klagomålshantering har ingått i nämndens internkontroll 2010 för att säkerställa att enheterna följer rutinen och för att förankra rutinen ytterligare där behov finns.

NÄMNDMÅL:

Nämnden ska ge en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering

◆ Uppfylls delvis

Rutinerna för sjuksköterskans uppdrag inom kommunal hälso- och sjukvård har tydliggjorts. Fokus har varit på arbetet med dokumentation och riskbedömningar. Dessa insatser behöver ytterligare förstärkas för att nämndmålet ska uppnås helt. Utvecklingsarbetet gällande hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar och uppdrag fortsätter kontinuerligt. Stadsdelens medicinskt ansvariga sjuksköterska och verksamhetschefen enligt §29 HSL kommer även under 2011 att tydliggöra hälso- och sjukvårdsuppdraget för berörda medarbetare. Uppdraget kommer följas upp vid kommande medarbetarsamtal.

Samverkan med ett nytt tandvårdsföretag inom ramen för landstingets uppsökande verksamhet med munhälsobedömning har etablerats. Bedömningar av brukares munhälsa och utbildning för personal i munhälsovård har genomförts inom flertalet enheter.

En samverkansöverenskommelse med landstingets primärvårdsrehabilitering har tecknats den 1 juni 2010. Även med flera vårdcentraler inom primärvården och Dalen geriatriken Capio har ett samverkansavtal tecknats gällande att utveckla insatser inom vård och omsorg för äldre personer. Det handlar om förebyggande arbete, kost/nutrition och demensvård.

Arbetet som också har bidragit till måluppfyllelsen är KISAM- respektive läkemedelsprojektet, se nedan vid nämndmålet om att säkerställa den enskildes beviljade insatser vad gäller genomförande, kvalitet och rättsäkerhet.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Antal enheter som har genomfört hygienrund tillsammans med Vårdhygien	5	5	Verksamhetsberättelse 2010
● Andel personer som har erbjudits munhälsobedömning	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
◆ Andel personer som har fått ADL-bedömning	96,5 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
Kommentar: Flertalet av nyinflyttade har erhållit ADL-bedömning. Arbetet fortsätter fortlöpande.			
◆ Andel personer som har fått genomgång av sin läkemedelsbehandling	97,5 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
Kommentar: Arbetet kommer att utvecklas vidare i samverkan med ansvariga läkare.			
◆ Andel personer som har fått munstatus upprättad	98,2 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
Kommentar: Arbetsinstrument för upprättande av munstatus har framtagits. Implementering pågår fortlöpande.			
◆ Andel personer som har fått riskbedömning för fall	94,9 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
Kommentar: Flertalet nyinflyttade har erhållit riskbedömning. Arbetet pågår fortlöpande.			
◆ Andel personer som har fått riskbedömning för trycksår	92,9 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
----------------------	------------------	--------	--------

Kommentar:

Arbetsinstrument finns. Arbetet pågår fortlöpande.

☐ Andel personer som har fått riskbedömning för udernäring	92,1 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
---	--------	-------	----------------------------

Kommentar:

Rutiner finns för att uppmärksamma udernäring. Arbetet fortgår fortlöpande.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

☒ Enheterna ska genomföra årliga hygienronder tillsammans med Vårdhygien.	2010-01-01	2010-12-31	
---	------------	------------	--

☒ Enheterna ska se till att alla personer med hälso- och sjukvårdsinsatser får en genomgång av sin läkemedelsbehandling.	2010-01-01	2010-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar:

Se kommentar vid nämndmål ovan.

☒ Enheterna ska se till att alla berättigade erbjuds munhälsobedömning.	2010-01-01	2010-12-31	
---	------------	------------	--

☒ Enheterna ska se till att upprätta munstatus för alla personer som har hälso- och sjukvårdsinsatser.	2010-01-01	2010-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar:

Se kommentar vid nämndmål ovan.

☒ Enheterna ska utföra ADL-bedömning på alla personer som har hälso- och sjukvårdsinsatser.	2010-01-01	2010-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar:

Se kommentar vid nämndmål ovan.

☒ Enheterna ska utföra riskbedömning för fall på alla personer som har hälso- och sjukvårdsinsatser.	2010-01-01	2010-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar:

Se kommentar vid nämndmål ovan.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Enheterna ska utföra riskbedömning för ☒ trycksår på alla personer som har hälso- och sjukvårdsinsatser.	2010-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Se kommentar vid nämndmål ovan.			
Enheterna ska utföra riskbedömning för ☒ undernäring på alla personer som har hälso- och sjukvårdsinsatser.	2010-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Se kommentar vid nämndmål ovan.			

NÄMNDMÅL:

Omsorgen om funktionsnedsatta ska präglas av trygghet och inflytande

● Uppfylls helt

Inom omsorgen om funktionsnedsatta har arbetet med att säkerställa ett bemötande som präglas av värdighet och respekt för individen samt skapa förutsättningar för inflytande fortgått under året. Detta har skett bland annat genom kontinuerlig dialog och diskussion på enheterna men också genom det fortlöpande arbetet med att se till att brukarna har en aktuell genomförandeplan.

Dialog och inflytande sker på flera av enheterna genom individuella veckomöten mellan brukare och personal där man tillsammans planerar veckan. De flesta enheter har även gemensamma forum för inflytande, till exempel verkstadsklubbar och husmöten.

Inom kvalitets- och ledningssystemet för omsorgen om funktionsnedsatta har en checklista för introduktion tagits fram för att säkra att samtliga medarbetare ska få en likvärdig introduktion. Även en gemensam värdegrund för verksamheten har utarbetats inom ramen för kvalitets- och ledningssystemet. Värdegrunden ska arbetas in i verksamheten under år 2011.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Ta fram och genomföra en uppföljningsenkät av biståndsbeslut.	2010-01-01	2010-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Boenden och dagliga verksamheter ska ha brukarråd för att ta tillvara på boendes ☒ och arbetstagares synpunkter och önskemål.	2010-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:**Personer med psykisk funktionsnedsättning ska erbjudas sysselsättning eller aktiviteter**

● Uppfylls helt

Arbetet för att motivera brukarna till sysselsättning pågår kontinuerligt. Flera brukare i gruppboendena deltar i olika aktiviteter. Mentorprojektet har givit stöd till 13 personer som fått praktikplats på den öppna arbetsmarknaden. Flera brukare har deltagit i informationsträffar inom Alfaprojektet (Alternativ förmedling av arbete, praktik, studier och sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning) som är ett stadsövergripande EU-projekt.

NÄMNDMÅL:**Äldreomsorgen och omsorgen om funktionsnedsatta ska bidra till möjligheten att bibehålla och/eller förbättra den enskildes funktioner att uppnå ett så självständigt liv som möjligt**

● Uppfylls helt

Äldreomsorg

Enheten för förebyggande verksamhet inom äldreomsorgen har fortsatt att erbjuda sociala aktiviteter i samverkan med volontärer inom de mötesplatser för äldre som finns. Fokus har lagts på att sprida information om de aktiviteter som erbjuds. Arbetet med stöd till volontärerna fortgår. Flera samverkansmöten har hållits med frivilligorganisationer som bland annat har resulterat i en gemensam rekryteringsdag under september 2010.

Utflykterna till dagkollet på Gålö under sommaren har varit välbesökta och mycket uppskattade. Under sommaren har enheterna anordnat aktiviteter utomhus. Ett viktigt innehåll har varit firandet av årets helger och högtider inom vård- och omsorgsboenden och servicehus.

Rågsveds hälsoträdgårdar invigdes i augusti 2010 med cirka 200 besökare närvarande. De boende inom Mårtensgården och Rågsveds servicehus har ofta vistats i hälsoträdgårdarna, vilket har varit mycket omtyckt. Inom Mårtensgården har även utbildning i "Kultur i vardagen" startat. Syftet är att ge medarbetarna verktyg i arbetet med att utveckla en meningsfull och stimulerande vardag för de boende. Två inspirationsdagar med temat vardagsrehabilitering har genomförts.

I juni 2010 infördes InternTV inom Rågsveds servicehus med riktad information till brukare inom servicehuset, bland annat om sociala aktiviteter. Ytterligare en mötesplats, Tussmötet, har startat i samverkan med Stureby vård- och omsorgsboende.

Positiva effekter med bättre anpassning till brukarnas behov har uppnåtts genom förändringar avseende kostenhetens leveranser till vård- och omsorgsboendena. Att maten har värmts och tillbehör till måltiden har tillredits på vård- och omsorgsboendena har bidragit till en ökad hemkänsla, bland annat genom matdoften som sprids.

Äldreomsorgens alla enheter har arbetat med kostfrågor, bland annat för att inom varje enhet formulera mål och säkra rutiner utifrån de styrdokument som finns och för att förankra dessa hos medarbetarna. Kostansvariga medarbetare finns inom flera enheter.

Utbildning har genomförts i kost och nutrition och rutiner för egenkontroll av livsmedel har utformats och förankrats inom enheterna. Genom att kostenheten förändrat sitt produktionssystem till kyld mat har hållbarheten på matlådorna kunnat säkerställas bättre.

Medarbetare har nyttjat platser i de grundutbildningar som anordnas av staden och handledning har erbjudits. Inom enheterna har arbetet med vardagsrehabiliterande förhållningssätt fortsatt. Specialteamerna har fått extra utbildning i demenskunskap för att kunna stötta sina kollegor i det dagliga arbetet.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Inom omsorgen om funktionsnedsatta har enheterna på olika sätt arbetat med att stödja brukarna att uppnå ett så självständigt liv som möjligt. I genomförandeplanen beskrivs det på vilket sätt brukaren kan delta i vardagliga sysslor. Där framgår även vilka behov av hjälpmedel brukaren har för att uppnå större självständighet.

Utförarverksamheterna har under året haft kontinuerlig kontakt med Handikapp och habilitering, både för handledning och utprovning av anpassade hjälpmedel. Detta arbete har skett i samarbete med friskvårdande och stödjande funktioner inom bland annat idrottsförvaltningen och habiliteringscenter.

Alla boende på gruppboendena har erbjudits munhälsobedömning. Inom beställarenheten har brukarna fått hänvisning och upplysning om vart de kan vända sig för råd och vägledning om hjälpmedel eller annat stöd för att uppnå ett självständigt liv.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Verksamheter inom omsorgen om ☒ funktionsnedsatta ska samarbeta med habiliteringen.	2010-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:**Äldreomsorgen och omsorgen om funktionsnedsatta ska säkerställa den enskildes beviljade insatser när det gäller genomförande, kvalitet och rättsäkerhet**

● Uppfylls helt

Äldreomsorg

Enheterna inom äldreomsorgen fortsätter att vidareutveckla och säkra dokumentationen enligt SoL och HSL. För äldreomsorgen finns ett övergripande kvalitetsråd och inom varje enhet har motsvarande kvalitetsråd startat. Inom flera hemtjänstenheter har kvalitetsrådet utformat en pärm med information om verksamheten till brukare med dagliga insatser.

Försöket med att två biståndshandläggare enbart arbetar med nyprövning av ärenden i höga omvårdnadsnivåer och med att fastställa ersättningsnivåer inom vård- och omsorgsboenden, har med positivt resultat utvärderats i maj 2010. Arbetssättet permanentades.

Det nya kartläggings- och bedömningsinstrument för biståndshandläggning som införts i staden har tillämpats från och med juni 2010. Detta säkerställer en mer likvärdig bedömning över staden. Dokumentationen är mycket grundlig och även tidskrävande. Enheten utökas därför med två biståndshandläggare i början av år 2011 vilket också skapar bättre förutsättningar för att förbättra arbetet med uppföljningar. Från mitten av oktober till årets slut har nyprövningar av ärenden ej varit möjliga att genomföra då all tid krävts för ärenden där insatserna förändrats och för dokumentation i det nya bedömningsinstrumentet.

Enheten har säkerställt att handläggning kan ske på minoritetsspråk för de personer som har behov av detta. Biståndshandläggarna har deltagit i flera utbildningstillfällen som anordnats av staden.

Samverkan med Landstinget har skett regelbundet under året både vid möten med Södersjukhuset, geriatriken, vårdcentraler samt psykiatrien.

Årsta vård- och omsorgsboende, Stureby hemtjänst och Rågsveds servicehus har påbörjat ett arbete med en språkutvecklande arbetsplats genom deltagande i stadens Språksam-projekt.

KISAM-projektet som påbörjats inom Stureby vård- och omsorgsboende i samverkan med Karolinska institutet har genomfört en enkätundersökning inom ramen för forskningsdelen av projektet. Enheten har tagit emot utländska och inhemska studenter från sjuksköterske-, arbetsterapeut- och sjukgymnastprogrammet. Alla medarbetare har fått utbildning i de nya nationella demensriktlinjerna och dessa tillämpas nu.

Inom ramen för det läkemedelsprojekt som bedrivits i samverkan med APOTEKET FARMACI har ca 65 utbildningar genomförts. Tonvikten har

legat på allmän läkemedelskunskap och specifik fördjupning i de läkemedel som är vanligast förekommande inom äldreomsorgen.

Det demensprojekt som pågått på Tussmötegården avslutades 2010. De arbetsmetoder som formats och tillämpats under projektet kommer att permanentas inom hela Stureby vård- och omsorgsboende.

Inom Rågsveds servicehus har ett antal metodeftermiddagar för alla medarbetare genomförts som bland annat handlat om hjälpmedel och dess skötsel, inspiration i vardagsrehabiliterande förhållningssätt, etik och bemötande, munhälsa samt information om enhetens kvinnofridsprogram.

Inom Mårtensgården har hunden Zivan introducerats och varit ett trivsamt inslag i vardagen för boende/närstående och personal. Zivan utbildas till vårdhund.

Inom samtliga hemtjänstenheter har kompetensstödare utbildats. Deras uppdrag har varit att ge stöd och utbildning i ämnen som demens, vård i livets slut och dokumentation. Arbetet kommer att fortsätta under 2011. Teamledare har också utbildats inom flera enheter för att ge stöd och att fortsätta arbetet med "team i verksamheten" när projektet specialteam i hemtjänsten avslutas.

Vid de verksamhetsuppföljningar som genomförts inom äldreomsorgen påpekas brister i dokumentation. Inom äldreomsorgens samtliga enheter har ett kontinuerligt arbete med att ge medarbetarna stöd i dokumentation pågått. I slutet av 2010 fick förvaltningen i uppdrag från stadsdelsnämnden att genomföra en extra satsning för att intensifiera stödet till medarbetarna. Enheterna fick ekonomisk kompensation för att frikoppla de dokumentationshandledare som finns inom varje enhet och för att frigöra tid för dokumentation genom att täcka med vikarier. Alla medarbetare har fått två timmars individuellt stöd. Dessutom har äldreomsorgen genomfört extra satsningar avseende demensutbildning. Därmed besvaras det uppdrag nämnden gav förvaltningen i beslutet om tertialrapport 2 2010, att nyttja delar av överskottet inom äldreomsorgen till att täcka behov av kompetensutveckling samt ytterligare insatser för att förbättra dokumentationen.

Inom flera enheter har tid för dokumentation schemalagts och cheferna har gjort kontinuerliga stickprovskontroller för att följa utvecklingen av dokumentationen och anpassa erforderligt stöd till medarbetarna. Vid medarbetarsamtal poängteras att dokumentation är en viktig arbetsuppgift både för det fortsatta arbetet med utförandet av insatser till brukaren och för att arbeta rättsäkert. Här har också tydliggjorts att varje medarbetare måste förstå och ta ansvar för att denna arbetsuppgift förbättras.

Införandet av ParaGå, dvs. dokumentation via handdatorer, startade upp genom de informationstillfällen under december som anordnades av äldreförvaltningen.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning infördes ett kvalitets- och ledningssystem under våren 2010. Där beskrivs hur verksamheternas kvalitet kontinuerligt och långsiktigt ska utvecklas och säkras. Systemet är sammankopplat med verksamhetsplanering och uppföljning i stadens integrerade ledningssystem (ILS) och omfattar flera olika delar, bland annat handläggning och dokumentation, fel och brister i verksamheten samt uppföljning och utvärdering av verksamheten. I ledningssystemet fastställs arbets- och ansvarsansvarsfördelningen för kvalitetsarbetet inom avdelningen vilket bland annat omfattar kvalitetsråd på enhets- och avdelningsnivå. Där har rutiner och metoder och enheternas åtaganden diskuterats och utvecklats, även inkomna synpunkter och klagomål från brukare är underlag till det kvalitetsutvecklande arbetet. Samtliga verksamheter har utsett kvalitetsombud som representerar verksamheten på enheternas kvalitetsråd och som även verkar som ombud för kvalitetsförbättrande åtgärder på verksamheten.

Under året har även en gemensam värdegrund tagits fram vilken ska integreras i verksamheten under år 2011.

Inom vissa verksamheter har inte alla genomförandeplaner uppdaterats, utan arbetet fortgår under 2011. Enheterna har även arbetat med att ta fram riskanalyser och handlingsplaner vid förekomsten av hot- och våldssituationer, även detta arbete kommer att fortlöpa under år 2011. Flertalet av enheterna har även använt sig av så kallade stöd- och servicemappar för att ge brukaren ett enhetligt och tryggt stöd. Dessa mappar ger en mer detaljerad stödinformation om den enskilde brukaren än genomförandeplanen, och innehåller även en beskrivning om hur stödet ska ges, hur man bemöter den enskilde etc.

42 % av medarbetarna inom utförarenheterna har under året deltagit på flera utbildningar som erbjudits genom stadens utbildningssatsning CARPE. Exempel på kurser som medarbetare deltagit i är social dokumentation, vuxna med hjärnsador, autism, våldutsatta kvinnor med funktionsnedsättning m.m.

Beställarenheten har fortsatt sitt arbete med säkrande av kvalitet och rättssäkerhet genom en enhetlig metod för utredning enligt DUR (dokumentation, utredning, resultat). Beställarenheten genomförde under året en ändring av arbetsordningen på enheten som innebar att samtliga handläggare, förutom barnhandläggarna, handlägger ärenden enligt både SoL och LSS. Detta har bidragit till ökad kontinuitet för brukaren och till ett bredare kompetensområde hos handläggarna.

Handläggarna har deltagit i flera kompetensutvecklingsinsatser under året i juridik, DUR och kring neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Under året har även kollegial granskning av akter genomförts för att säkerställa att enheten har en enhetlig och god nivå på utredningarna.

Under året har totalt 11 verksamhets- och avtalsuppföljning samt internkontroller genomförts på de verksamheter inom omsorgen om

funktionsnedsatta som förvaltningen har ansvar för. Uppföljningarna och kontrollerna har visat att de verksamheter som bedrivs i förvaltningens regi ofta brister i dokumentationen och i arbetet kring genomförandeplanerna. En gemensam rutin och system för dokumentation kommer att tas fram inom ramen för avdelningens kvalitets- och ledningssystem under 2011. Att se över arbetet med genomförandeplaner är också en prioriterad uppgift för 2011. I övrigt har tidigare brister i brandskyddsarbetet och sekretess åtgärdats.

Avtalsuppföljningarna har visat att entreprenörerna i stort följer de avtal som tecknats.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Andel av brukarna på vård- och omsorgsboende som har erbjudits regelbunden utevistelse.	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
■ Andel ärenden som har nyprövats under året.	71 %	100 %	2010

Kommentar:

Det nya bedömningsinstrumentet som införts i staden från juni 2010 är säkrare men mycket tidskrävande vilket inneburit att inga nyprövningar har kunnat genomföras under årets senare del.

NÄMNDMÅL:

Äldreomsorgen ska erbjuda ett varierat utbud av boendeformer samt förutsättningar för kvarboende

● Uppfylls helt

Utveckling av anhörigstödet har fortgått tillsammans med stadsdelarna Farsta och Skarpnäck genom att erbjuda anhörigcirklar, temaföreläsningar, anhörigcaféer och utbilda personal i bemötandet av anhöriga. Enheten för förebyggande verksamhet har deltagit vid de informationstillfällen för anhöriga som hemtjänsten anordnat. Samarbete med socialpsykiatri gällande anhörigstödet har startat och planeras starta inom avdelningen för funktionsnedsatta.

Heldagsutflykter för anhörigvårdare till stadsdelens dagkollo på Gålö har anordnats liksom utbildning för enhetschefer inom äldreomsorg och socialpsykiatri samt närverksträffar för anhörigombud. Representanter från den lokala anhörigföreningen och två anhörigombud deltog vid Anhörigriksdagen i Varberg.

Under året har 236 stödsamtal per telefon och 44 hembesök genomförts till personer som vårdar närstående i hemmet.

Arbetet med att vidareutveckla specialteamen och ett vardagsrehabiliterande arbetsätt inom hemtjänsten har fortgått. Inom flera enheter har teamledare utbildats. Alla enheter har fortsatt att arbeta mot en äldreomsorg i världsklass utifrån Vision 2030. Flera enheter påbörjade arbetet med värdegrund där fokus lagts på bemötande och förhållningssätt.

Inom flera enheter har demensteamets medlemmar genomgått en webbaserad utbildning, Demens ABC, vilken är framtagen efter de nationella riktlinjer som finns för demensvård.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Antal hemtjänstenheter och servicehus med specialteam.	7	7	Verksamhetsberättelse 2010

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.4 Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att nämnden under 2010 har bidragit till uppfyllelse av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet.

I samverkan informeras medarbetare och fackliga representanter om verksamheterna. Detta sker genom dialog och delaktighet och bidrar till en god arbetsmiljö. Satsningar på ledningsforum, ett internt chefsutvecklingsprogram, arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har gett chefer och ledare fler verktyg för att skapa dialog och delaktighet på arbetsplatserna.

Trenden med minskad sjukfrånvaro fortsätter och är nu nere i 6,4 % vilket innebär att nämndens mål för 2010 uppnås. Se redogörelse nedan vid nämndens mål "Sjukfrånvaron ska minska till maximalt 6,5 procent".

Under året har förvaltningen tagit emot 380 sommarjobbare och ett antal praktikanter via jobbtorg, arbetsförmedling och olika högskolor.

Staden har inte genomfört någon övergripande medarbetarundersökning under året och förvaltningen valde att inte göra någon egen undersökning. Däremot genomfördes under hösten en psykosocial undersökning på alla enheter. Resultaten är presenterade på arbetsplatsträffar. De enheter med svagt resultat har tagit fram åtgärdsplaner som sedan har tagits upp inom ramen för samverkan.

Olika kompetensutvecklingsaktiviteter har genomförts, dels olika program för chefer dels utbildningsprogram för medarbetare, exempelvis pedagogiska caféer inom förskolan och inspirationsdagar inom äldreomsorgen.

Rökfri arbetstid - särskild redovisning utifrån SLK:s anvisningar

Rökfri arbetstid infördes under året i stadsdelen. Genomförandet skedde med

hjälp av facklig part som deltog i planeringen. Information gick ut inför genomförandet om vad beslutet innebar, exempelvis klargjordes vad som är arbetstid och ej. Seminarier hölls för att beskriva effekterna av rökning och dessutom erbjöds rökavvänjningskurser. Fortlöpande information och uppföljning av beslutet sker vid behov. Möjlighet till rökavvänjningskurs erbjuds vid behov.

Jämställdhet- och mångfaldsplan samt diskriminering - särskild redovisning utifrån SLK:s anvisningar

Under 2010 följde förvaltningen upp verksamheternas arbete med jämställdhets- och mångfaldsarbetet bland annat genom en enkät. Det kan konstateras att några större avvikelser inte har framkommit utifrån satta mål.

Förvaltningen har under året haft två diskrimineringsärenden (diskrimineringsgrunderna var sexuella trakasserier respektive etnisk diskriminering). Bägge ärendena har utretts av diskrimineringsombudsmannen (DO) men lagts ned. Inga kostnader har uppstått.

Enheternas arbete 2010 utifrån jämställdhets- och mångfaldsplanen

Merparten av enheterna har i sina verksamhetsberättelser 2010 särskilt beskrivit sitt jämställdhets- och mångfaldsarbete, utifrån perspektivet både som arbets- och servicegivare. I det följande ges ett axplock på aktiviteter och genomfört arbete 2010. Enheterna har redogjort hur de arbetat under året kring de olika områdena som ingår i nämndens jämställdhets- och mångfaldsplan. För att förebygga och förhindra trakasserier samt för att utreda och vidta åtgärder kring det, har exempelvis förskoleenheterna beskrivit att enhetens likabehandlingsplan vägleder i arbetet. Det pågår ett kontinuerligt arbete hos förskolorna med att stärka barnens empatiska förmåga. Förskoleenheterna betonar också vikten av att vuxna hela tiden försöker vara förebilder.

Andra arbetssätt som beskrivs är att återkommande gå igenom stadsdelens policy och riktlinjer mot kränkande särbehandling, att arbeta med resultat från medarbetarundersökningar och psykosociala skyddsenkäten, anordna utbildningar och föreläsningar m.m. Det finns också konkreta exempel på åtgärder, t.ex. att kontrollera att inga anslag finns uppsatta (eller bilder, kalendrar, skärmläckare etc.) med kränkande innehåll.

Enheterna redogör för hur de arbetar för att arbetsförhållandena ska lämpa sig för alla och hur man arbetar för att underlätta förvärvsarbete och föräldraskap för arbetstagare. Det rör t.ex. flexibilitet när det gäller schemaläggning och ledigheter, hur möten förläggs i tid (dag respektive kväll) och att anpassa arbetsmängd till arbetstid (hel- respektive deltid). Exempel på hur uppföljningar görs inom detta område är medarbetarsamtal och skyddsronder.

I rekryteringen av nya medarbetare eller vikarier fokuseras på kompetens och lämplighet hos de sökande. Olika verktyg finns, exempelvis nämns KYR (kravmärkt yrkesroll) som ett verktyg i arbetet att få omvårdnadspersonal med likvärdig kompetens.

Jämn könsfördelning och mångfald beaktas och främjas vid rekrytering, så långt det är möjligt. Någon enhet beskriver att det går att göra förbättringar vid annonsering för att få fler män att söka tjänster, i syfte att få en mer jämn könsfördelning på arbetsplatsen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
NöjdMedarbetarIndex □ (alla nämnder/bolag)		61	62	2010
Kommentar: Se kommentar vid kommunfullmäktiges mål ovan.				
Sjukfrånvaro (alla ● nämnder/bolag)	6,4 %	6,5 %	5,0 %	2010

NÄMNDMÅL:

Nöjdmedarbetarindex ska höjas till minst 61

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel medarbetare som har en individuell ◆ kompetensutvecklingsplan.	96 %	100 %	2010
Kommentar: Liksom i VB 2009 är det några enheter som inte har nått målet på grund av tidsskal då nya medarbetare har börjat under året, bland annat i samband med övertalighet inom staden, samt utifrån att nya chefer har tillkommit. I något enstaka fall har medarbetare avböjt erbjudande om medarbetarsamtal/individuell kompetensutvecklingsplan. Andel medarbetare som har haft medarbetarsamtal har ökat något jämfört med 2009.			
Andel medarbetare som har haft ◆ medarbetarsamtal under året.	94 %	100 %	2010
Kommentar: Se ovan.			

NÄMNDMÅL:

Sjukfrånvaron ska minska till maximalt 6,5 procent

● Uppfylls helt

Under året har det varit fortsatt fokus på att få ned sjukskrivningarna i förvaltningen. Ett stort arbete har genomförts ute på enheterna med hjälp av pa-konsulter, kontakter med fackliga representanter, företagshälsovård, försäkringskassan med flera aktörer för att få tillbaka medarbetare i arbete.

Stadens rehab-process som nu har funnits i några år är alltmer bekant för cheferna vilket gör att rehab-arbetet fungerar effektivare. En arbetsmiljö-utbildning för både chefer och för fackliga representanter har genomförts.

Resultatet för den totala sjukskrivningen uppgick till 6,4 % för 2010 vilket innebär att nämndens årsmål nås. Det är framförallt den långa sjukskrivningen som har gått ned. Ett projekt för minskad sjukfrånvaro har genomförts under 2009-2010 vilket har bidragit till måluppfyllelsen. Slutrapport bifogas verksamhetsberättelsen.

Förvaltningen arbetar även med förebyggande aktiviteter. Det har genomförts en kartläggning av de olika friskvårdsaktiviteter som erbjuds medarbetarna inom stadsdelen. Utöver det gemensamma friskvårdsprogrammet genomförs det ett antal olika hälsoaktiviteter på de olika enheterna, allt från deltagande i olika motionsprogram till möjlighet att slappna av i en massagestol eller träffa en hälsocoach.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Antal sjukfall överstigande 181 dagar	56	60	2010

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Enheter med hög sjukfrånvaro ska erbjudas utbildning samt råd och stöd.	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Enheter som har en sjukfrånvaro över 5 procent ska ha en handlingsplan för hur de arbetar med att minska sjukfrånvaron och öka frisknärvaron.	2010-01-01	2010-01-31	
☒ Enheterna ska samarbeta med företagshälsovård, försäkringskassa, fackliga organisationer och andra intressenter.	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Enheterna ska uppmuntra och stödja medarbetarna till friskvård.	2010-01-01	2010-12-31	

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Bokslutet för 2010 visar ett överskott om 39,1 miljoner kronor efter överföring till resultatfond. Det motsvarar en budgetföljsamhet om 98,0 % av hela nettobudgeten på 1,9 miljarder kronor.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans

● Uppfylls helt

Ekonomiskt utfall i sammanfattning

Årets bokslut har upprättats enligt god redovisningssed och i överensstämmelse med riktlinjerna för Stockholm stad och enligt reglerna i redovisningshandboken. Beloppsgränsen för poster som har periodiserats manuellt fastställdes till 20 000 kronor per tillfälle.

Justerad budget 2010

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd har totalt haft en nettobudget om 1 987,7 miljoner kronor för år 2010. Utöver detta har nämnden totalt anmält omslutningsförändringar om 280,3 miljoner kronor. (Se tabell 1a och b nedan.)

Tabell 1a: Budget Enskede-Årsta-Vantör år 2010 (mnkr)				
Anslag - netto	Budget 1/1	Tillägg under året	Justerad budget	Ökad omslutning
1. Nämndens verksamhet	1 926,5	45,3	1 971,8	280,3
2. Investeringar i parker	6,4	0,2	6,6	0,0
3. Övriga investeringar	9,3	0,0	9,3	0,0
Summa	1 942,2	45,5	1 987,7	280,3

Tabell 1b: Tilläggen avser följande	Belopp mnkr
Ökad resurstilldelning neuropsykiatrisk funktionsnedsättning	2,2
Medicinskt ansvarig rehabilitering	0,8
Minskat intäktskrav äldreomsorg	3,5
Projekt för minskad sjukfrånvaro	0,4
Feriearbeten	0,5
Verksamheter för hemlösa	2,9
Utveckling av IT i förskolan	1,3
Kompensation för förskolor med hög hyra	3,3

Sommarkollo	0,6
Dagkollo	0,6
Minskade prestationer flyktingmottagning	-4,5
Ökade prestationer förskola	25,9
Ökade prestationer funktionsnedsättning	7,8
Summa tillägg	45,3

Utöver budgettilläggen har förvaltningen under året fått riktade intäkter från kommunstyrelsen i form av stimulansmedel för utbyggnad av förskolor med 11,2 miljoner kronor.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
☐ Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar (alla nämnder)		100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
Kommentar: Indikatorn rapporteras av stadsledningskontoret.				
☒ Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar (alla nämnder)	98 %	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
☐ Nämndens prognossäkerhet T2 (alla nämnder)			+/- 1 %	2010
Kommentar: Indikatorn rapporteras av stadsledningskontoret.				

NÄMNDMÅL:

Verksamheterna ska rymmas inom tilldelad budget

- Uppfylls helt

Nämndens verksamhet visar ett överskott om 40,3 miljoner kronor före överföring till resultatfond. Det är 2,0 % av hela nettobudgeten på 1,9 miljarder kronor.

Resultatfonden från år 2009 har ökat med 1,2 miljoner kronor. Det innebär att i resultatfonden till år 2011 finns det nu 34,0 miljoner kronor. Det slutliga justerade resultatet, dvs. efter överföring till resultatfond för år 2010, blir 39,1 miljoner kronor.

Totalt sett har kostnaderna blivit 26,9 miljoner lägre än budgeterat och intäkterna 13,4 miljoner högre. I tabellen nedan redovisar förvaltningen det ekonomiska resultatet per verksamhetsområde innan resultatöverföring.

Budgetutfall per verksamhetsområde

Tabell 2: Budgetutfall per verksamhetsområde (mnkr)						
Verksamhet	Justerad Budget 2010		Utfall 2010		Avvikelse Netto	Utfall 2009 Netto
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Anslag 1 för nämndens verksamhet						
Nämnd och administration	69,9	-0,7	66,0	-1,4	4,6	4,0
Individ och familj	237,2	-30,7	246,5	-32,0	-8,1	2,8
varav socialpsykiatri	70,1	-12,2	73,6	-13,1	-2,6	4,0
Flyktingmottagande	8,8	-3,2	9,9	-3,4	-0,9	0,5
Stadsmiljö	19,8	-0,2	21,6	-0,2	-1,8	2,2
varav avskrivn. och räntor	3,7	0,0	3,2	0,0	0,5	1,1
Förskola	475,2	-48,7	464,9	-49,5	11,0	10,7
Äldreomsorg	891,4	-147,3	870,1	-152,7	26,7	-2,3
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	363,8	-91,0	369,7	-94,7	-2,2	-3,7
Fritid och kultur	43,2	-3,1	37,1	-3,1	6,0	9,2
Arbetsmarknadsåtgärder	20,3	-10,9	18,8	-11,2	1,8	4,2
Ekonomiskt bistånd	182,7	-4,7	180,7	-5,8	3,1	-7,5
varav handläggning	30,5	1,4	32,1	-1,7	-1,3	0,1
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	2 312,3	-340,5	2 285,5	-353,9	40,3	20,2
Ökning av resultatfond					-1,2	-8,8
Slutligt resultat					39,1	11,4
Investeringar i parker	6,6	0,0	5,6	0,0	1,0	0,6
Övriga investeringar	9,3	0,0	1,3	0,0	8,0	8,2

Tertialrapporter 2010

Den slutliga avvikelsen i förhållande till budget har blivit bättre än det som beräknades i tertialrapport 1 och 2. I huvudsak beror det på att behovet inom äldreomsorgen och ekonomiskt bistånd minskat samt att det åtgärder som vidtagits inom individ- och familjeomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning för att få en budget i balans gett effekt under senhösten. Dessutom har resultatenheterna ett större överskott än beräknat.

Tabell 3: Jämförelser prognoser - utfall (mnkr)			
	Bokslut	T 2	T 1
Verksamheter	40,3	15,8	9,4

Resultatöverföring	-1,2	4,2	4,6
Slutligt resultat	39,1	20,0	14,0

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

I resultaträkningen redovisas stadsdelsnämndens externa kostnader och intäkter för året. I nedanstående tabell redovisas en sammanfattning. I bokslutsbilagan finns resultaträkningen i sin helhet.

De totala kostnaderna för år 2010 har ökat med 22,4 miljoner kronor (1,0 %) jämfört med år 2009. Detta beror på flera saker såsom prishöjningar, löneökningar, volymökningar inom förskola och stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt ökade kostnader för IT. Samtidigt har behovet av äldreomsorg och ekonomiskt bistånd minskat. För personalkostnaderna är det totalt en nettominskning med 33,6 miljoner kronor. Detta beror på övergång till entreprenader. Minskningen av inhyrd personal beror på att tekniska konsulter för projektering av ny- och ombyggnader inte varit lika omfattande 2010 som 2009. De totala lokalkostnaderna har ökat genom utbyggnaden inom förskolan samt att fler servicehuslägenheter nu blockförhyrs av Micasa. Ökningen av transportkostnader beror på att taxiresor för daglig verksamhet tidigare bokfördes som entreprenader.

Intäkterna har ökat med 3,8 miljoner kronor (1,0 %) jämfört med år 2010. Försäljning av platser till andra förvaltningar har minskat eftersom fler verksamheter är på entreprenad. Ökningen av hyresintäkter beror på att servicehuslägenheterna i större omfattning hanteras via förvaltningen. Ökningen av bidrag beror på ökade ersättningar från staten för ensamkommande flyktingbarn, LASS samt projekt.

Tabell 4: Externa kostnader och intäkter år 2010 (mnkr)					
Kostnader	2010	2009	Intäkter	2010	2009
Inventarier	2,8	4,3	Försäljn. mat	-24,4	-25,3
Bidrag	165,2	171,4	Taxor, avgifter	-53,7	-50,6
Entreprenader	745,5	695,9	Hyror	-76,4	-71,6
Inhyrd personal	9,6	21,6	Bidrag	-122,7	-96,3
Personal	1 053,0	1 086,6	Försäljn.verks.	-60,2	-84,5
Lokaler	180,5	170,8	Övriga intäkter	-16,2	-21,6
Förbruk.material	59,6	59,9	Räntor	-0,3	-0,2
Tele, data	39,2	34,0			
Transporter	17,3	8,1			
Information	0,3	0,4			
Övrig kostnad	9,0	6,5			
Räntor o avskrivn.	3,5	3,6			
Summa	2 285,5	2 263,1	Summa	-353,9	-350,1

Redovisning per verksamhetsområde

Jämförelse av kostnader och intäkter med föregående år

Nettokostnaderna har ökat med 18,6 miljoner kronor. Det motsvarar ca 1,0 %. Både kostnader och intäkter har ökat jämfört med år 2009. Kommentarer till de olika verksamheternas kostnads- och intäktsutveckling återfinns under respektive verksamhetsområde.

Tabell 5: Kostnader och intäkter år 2009 och 2010 (mnkr)					
Verksamhet	Utfall 2009		Utfall 2010		Nettoförändring (- = minskad kostnad)
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	
Nämndens verksamhet					
Nämnd och administration	66,2	-0,8	66,0	-1,4	-0,8
Individ och familjomsorg	236,9	-25,7	246,5	-32,0	3,3
<i>varav socialpsykiatri</i>	69,5	-11,2	73,6	-13,1	2,2
Flyktingmottagande	13,0	-5,2	9,9	-3,4	-1,3
Stadsmiljö	18,7	-0,2	21,6	-0,2	2,9
<i>varav avskrivn. och räntor</i>	3,6	0,0	3,2	0,0	-0,4
Förskola	436,6	-43,8	464,9	-49,5	22,6
Äldreomsorg	896,6	-157,2	870,1	-152,7	-22,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	365,1	-97,6	369,7	-94,7	7,5
Fritid och kultur	34,6	-3,2	37,1	-3,1	2,6
Arbetsmarknadsåtgärder	14,9	-10,0	18,8	-11,2	3,7
Ekonomiskt bistånd	180,3	-6,3	180,7	-5,8	0,9
<i>varav handläggning</i>	29,4	-1,5	32,1	-1,7	2,5
Övrigt	0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Totalt	2 263,1	350,1	2 285,5	-353,9	18,6
Investeringar i parker	11,3	0,0	5,6	0,0	-5,7
Övriga investeringar	1,1	0,0	1,3	0,0	0,2

Nyckeltal

Nyckeltalen redovisas i bilaga 2. En del nyckeltal kommenteras under respektive verksamhetsområde för att bland annat förklara kostnads- och intäktsutvecklingen.

Nämnd och gemensam administration

Utfall jämfört med budget

Kostnaderna för den gemensamma administrationen blev 4,6 miljoner kronor lägre än budgeterat. Överskottet beror i huvudsak på att budget för oförutsedda kostnader i samband med övergången till GS IT och för lokaler inte har behövt användas, vissa vakanta tjänster samt att några övertaliga tagit frivillig lösning.

Tabell 6: Utfall jämfört med budget Nämnd och gemensam administration (mnkr)

Verksamhet	Justerad budget 2010		Utfall 2010		Avvikelse Netto	Avvikelse 2009
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Direktör, stab o nämnd	9,1	0,0	7,2	-0,4	2,3	2,0
Ekonomiavdelning	13,9	-0,3	10,9	-0,7	3,4	1,5
Personalavdelning	14,6	-0,4	15,4	-0,3	-0,9	0,5
Lokaler, IT, tele mm	26,0	0,0	26,9	0,0	-0,9	-0,4
"Kontaktcenter"	3,6	0,0	3,7	0,0	-0,1	
Omstrukturering	2,7	0,0	1,9	0,0	0,8	0,3
Totalt	69,9	-0,7	66,0	-1,4	4,6	4,0
Avvikelse i %					6,6 %	

Jämförelse prognoser - utfall

Överskottet inom administrationen är högre än prognosen i tertialrapporterna beroende på att avsatta medel för lokalåtgärder inte nyttjats samt att några tjänster varit vakanta.

Tabell 7: Jämförelse prognoser - utfall Nämnd och gemensam administration (mnkr)

	Bokslut	T 2	T 1
Netto	4,6	0,0	0,0

Kostnads- och intäktsutveckling

Jämfört med år 2009 har nettokostnaderna för administrationen minskat med 0,8 miljoner kronor, vilket motsvarar 1,3 %. Detta beror främst på vakanta tjänster.

Individ- och familjeomsorg

Utfall jämfört med budget

Verksamhetsområde individ- och familjeomsorg redovisar ett underskott med 8,1 miljoner kronor varav missbruksvården uppvisar ett underskott med 0,8 miljoner kronor, barn och unga ett underskott på 4,7 och socialpsykiatri ett underskott på 2,6 miljoner kronor.

Underskottet inom barn och unga beror, i jämförelse med budget, på för höga kostnader för externa placeringar. Utredningsenheten för barn och ungdom har under året arbetat med att avsluta placeringar inom hem för vård eller boende (HVB) samt att i förekommande fall korta ner placeringstiden såväl inom HVB-hemmen som inom SIS-institutionerna. Det är först under senare delen av året som effekten av arbetet har syns i bokföringen. Kostnader för inhyrd personal har blivit högre än beräknat.

Underskottet inom utredningsenheten för vuxna beror på för höga kostnader för externa placeringar. Antal vårddyggn har ökat från i snitt 2 298 per månad 2009 till 2 926. Dock är det en successiv minskning i slutet av 2010. Enheten har sett över de externa placeringarna och kortat ner placeringstiden och istället utökat insatserna inom öppenvården. Antal vårddyggn per person och kostnad per vårddyggn har minskat jämfört med 2009 men totalt har kostnaderna inte minskat i den omfattning som krävs för att nå en budget i balans. Exempelvis har placeringar i andra boendeformer ökat jämfört med 2009 vilket beror på svårigheter för brukarna att få ett eget boende. Detta innebär att de fortfarande har behov av insatser vilket i sin tur innebär ökade kostnader. Boendefrågan har under hela 2010 varit ett problem för personer med samsjuklighet och för personer som är över 65 år.

Underskottet inom socialpsykiatri beror främst på att kostnaden per placering har blivit dyrare på grund av att antalet vårddyggn/person har ökat jämfört med 2009. Kostnaden för öppenvård har ökat, bland annat har antalet beställningar av boendestöd ökat kraftigt under hösten.

Hemlöshet

I samband med tertiärrapport 1 fick nämnden en budgetförstärkning med 2,9 miljoner kronor. Av dessa avsåg 2,0 miljoner kronor medel för drift av Bryggan/Vantör som är en dagverksamhet för hemlösa (driften sker i samarbete med föreningen Convictus). Övriga medel, 0,9 miljoner kronor, avsåg medel till stödboendet Slingan i Rågsved.

Tabell 8: Utfall jämfört med budget Individ- och familjeomsorg (mnkr)						
Verksamhet	Justerad budget 2010		Utfall 2010		Avvikelse Netto	Utfall 2009 Netto
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Barn och unga	107,8	-5,6	119,2	-11,4	-5,6	-4,6
Vuxna	55,6	-12,8	51,2	-7,2	-1,2	3,4
Socialpsykiatri	68,5	-12,2	72,0	-13,1	-2,6	4,0
Gemensamt	5,3	-0,1	4,1	-0,2	1,3	0,0
Summa	237,2	-30,7	246,5	-31,9	-8,1	2,8
Avvikelse i %					3,9%	

Jämförelse prognoser - utfall

Underskottet inom verksamheterna för barn- och ungdom samt vuxna har minskat med 10,5 miljoner kronor jämfört med prognosen i tertiärrapport 2. Köp av extern vård för barn och ungdom minskade under hösten, en minskning med i genomsnitt 1,0 miljoner kronor/månad. Inom missbruksvården minskade kostnaderna med i genomsnitt 0,3 miljoner kronor per månad. Inom socialpsykiatrin har underskottet ökat jämfört med tertiärrapporterna vilket främst beror på att de externa placeringskostnaderna per månad har blivit högre än vad som beräknats under våren.

Tabell 9: Jämförelse prognoser-utfall Individ- och familjeomsorg (mnkr)			
	Bokslut	T 2	T 1
Barn- och ungdom samt vuxna	-5,5	-16,0	-15,0
Socialpsykiatri	-2,6	-1,0	0,0
Slutligt resultat	-8,1	-17,0	-15,0

Utförarenheternas resultat

Överskottet inom enheten för barn och ungdom öppenvård beror bland annat på att enheten inte haft full personaltäckning under delar av året.

Enheten för öppenvård vuxna redovisar ett överskott på 0,6 miljoner kronor vilket främst beror på att enheten under året arbetat med att komma tillrätta med obetalda hyror för försöks- och träningslägenheter.

Överskottet inom socialpsykiatrins utförarverksamheter beror bland annat på att enheten vakanshållit en tjänst under större delen av året. Tjänsten är nu tillsatt när behovet har ökat. Intäkterna för boendestödet har blivit högre än beräknat, dvs. de har fått mer uppdrag än tidigare år. Även stödboendet har fått

högre intäkter än beräknat bland annat för att enheten har fått tillgång till ytterligare lägenheter.

Tabell 10: Utförarenheternas resultat Individ- och familjeomsorg (mnkr)			
Verksamheter	Budget- omslutning	Resultat 2010	Resultat i % av omslutning
Barn och unga öppenvård	17,3	0,6	3,5 %
Vuxenmissbruk öppenvård	22,7	0,6	2,6 %
Socialpsykiatri	28,4	0,7	2,5 %
Summa	68,4	1,9	2,8 %

Kostnads- och intäktsutveckling

Lönekostnaderna inom hela verksamhetsområdet har ökat med 5 % vilket motsvarar 8 miljoner kronor. Främst beror detta på ökade kostnader inom barn och unga för placeringar i familjehem/jourhem samt för kontaktpersoner vars ersättning betalas ut via lönesystemet. Inom barn och unga har kostnaderna för inhyrd personal ökat med 300 % jämfört med 2009 vilket främst beror på att enheten saknat chefer som ersatts med konsulttjänster. Enheten har också har i större utsträckning än tidigare år återsökt medel för ensamkommande flyktingbarn från Migrationsverket vilket medfört ökade intäkter jämfört med 2009.

Inom vuxenvården är nettokostnaderna lika stora 2010 som 2009.

Inom socialpsykiatrin har kostnaden för externa köp ökat på grund av fler brukare. Kostnaden per vård dygn har minskat jämfört med 2009 men placeringstiden har ökat vilket medför en ökat kostnad per person jämfört med 2009.

Flyktingmottagande

Utfall jämfört med budget

Kostnaderna har blivit 0,9 miljoner kronor högre än budgeterat. Underskottet beror på att anpassning av handläggningsresurser inte kunnat genomföras i den takt som antalet flyktingar minskat.

Tabell 11: Utfall jämfört med budget Flyktingmottagande (mnkr)						
Verksamhet Mnkr	Justerad budget 2010		Utfall 2010		Avvikelse Netto	Avvikelse 2009
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Handläggning	2,3	-0,5	2,8	-1,1	0,1	0,9
Introduktionsersättning	6,5	-2,7	7,1	-2,3	-1,0	-0,4
Summa	8,8	-3,2	9,9	-3,4	-0,9	0,5

Avvikelse i %		16,1 %	
---------------	--	--------	--

Jämförelse prognoser - utfall

Bokslutet överensstämmer med prognostiserat resultat i tertialrapport 2.

Tabell 12: Jämförelse prognoser - utfall Flyktingmottagande (mnr)			
	Bokslut	T 2	T 1
Netto	-0,9	-1,0	-0,8

Kostnads- och intäktsutveckling

Kostnaderna för flyktingmottagandet har minskat med 3,3 miljoner kronor på grund av att antalet hushåll mellan 2009 och 2010 har minskat med 22 %. Av detta följer också att intäkterna minskat mellan åren 2009 och 2010 med 1,8 miljoner kronor vilket motsvarar 35 %. Ersättningen från Skarpnäcks och Farstas stadsdelsförvaltningar avseende introduktionsersättning och handläggningskostnader har blivit lägre på grund av ett färre antal flyktingar.

Stadsmiljö

Utfall jämfört med budget

Utfallet för stadsmiljö visar ett underskott med 1,8 miljoner kronor varav räntor och avskrivningar visar ett överskott med 0,5 miljoner kronor. Underskott beror dels på att förvaltningen medvetet valt att under hösten utföra extra slyröjningar och underhåll av papperskorgar och parksoffar i syftet att öka tryggheten och trivseln i stadsdelens parker. Underskottet beror också på den stora snömängden som kom både i början och slutet av 2010.

Tabell 13: Utfall jämfört med budget Stadsmiljö (mnr)						
Verksamhet	Justerad budget 2010		Utfall 2010		Avvikels e Netto	Utfall 2009 Netto
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Parkskötsel	14,9	-0,2	16,8	-0,2	-2,1	1,0
Räntor o avskrivningar	3,7	0,0	3,2	0,0	0,5	1,1
Handläggning	1,2	0,0	1,4	0,0	-0,2	0,1
Summa	19,8	-0,2	21,4	-0,2	-1,8	2,2
Avvikelse i %					-9,2 %	

Jämförelse prognoser – utfall

Skillnaden i prognoserna jämfört med utfallet beror på de extra åtgärder som gjorts under hösten.

Tabell 14: Jämförelse prognoser-utfall Stadsmiljö (mnr)			
	Bokslut	T 2	T 1

Netto	-1,8	0,3	0,3
-------	------	-----	-----

Kostnads- och intäktsutveckling

Nettokostnaderna har ökat med 2,9 miljoner kronor mellan åren 2009 och 2010. Detta beror på prisökningar men framförallt på extra beställningar.

Förskoleverksamhet

Utfall jämfört med budget

Förskolan visar efter resultatöverföring ett överskott på 10,0 miljoner kronor, varav 8,0 miljoner kronor reserverades i buffert i VP 2010 för att täcka eventuellt andra verksamheters underskott. I resultatfonden finns 22,9 miljoner kronor i fonden till 2011. Enheterna ökar totalt fonden med 1,0 miljoner kronor.

Verksamhet	Justerad budget 2010		Utfall 2010		Avvikelse Netto	Utfall 2009 Netto
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Utgående peng	338,9	-35,9	334,6	-34,5	2,8	7,7
Tilläggsanslag	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0
Barn i behov av särskilt stöd	27,9	-1,7	30,1	-3,8	-0,1	-1,6
Lokaler	79,3	-11,1	78,2	-11,2	1,2	-0,8
Öppen förskola mm	4,0	0,0	4,8	0,0	-0,8	-0,4
Resursenheten	3,4	0,0	3,3	0,0	0,1	0,3
Barnomsorgsgarantin	3,3	0,0	3,3	0,0	0,0	0,0
Övergripande	8,0	0,0	0,0	0,0	8,0	6,0
Gemensamt	5,4	0,0	5,6	0,0	-0,2	-0,6
Summa	475,2	-48,7	464,9	-49,5	11,0	10,7
Resultatfond från 2009					21,9	17,0
Överföring till 2011					-22,9	-21,9
Summa efter resultatdisposition					10,0	5,7
Avvikelse i %					2,3 %	

Jämförelse prognoser – utfall

Bokslutet visar ett mindre överskott än prognostiserat i tertialrapporterna. Förändringen mellan bokslut och tertialrapporterna beror främst på att resultatenheterna redovisar ett större överskott än vad som har redovisats i tidigare rapporter. Dessutom har kostnaderna för vissa av de nya förskolorna blivit något högre än beräknat. Därmed besvaras det uppdrag nämnden gav

förvaltningen i beslut om tertialrapport 2 2010 att nyttja delar av överskottet inom förskolan till att täcka behov av kompetensutveckling i de fall behov funnits.

	Bokslut	T 2	T 1
Netto	11,0	13,9	15,0
Resultatöverföring	-1,0	1,0	0,6
Slutligt resultat	10,0	14,9	15,6

Utförarenheternas resultat

	Budget- omslutning	Fond från 2009	Resultat 2010	Fond till 2011	Resultat i % av omslutning
Snösättra förskolor	24,0	1,7	0,4	2,2	1,7 %
Rågsved 1 förskolor	21,4	1,9	0,1	2,1	0,5 %
Rågsved 2 förskolor	18,6	1,8	0,1	1,9	0,5 %
Örby förskolor	33,7	0,6	0,7	1,4	2,1 %
Högdalens förskolor	31,2	0,6	0,6	1,2	1,9 %
Hagsätra 1 förskolor	15,9	1,5	0,6	1,6	3,1 %
Hagsätra 2 förskolor	17,3	1,7	0,9	1,7	5,2 %
Dalens förskolor	24,1	1,2	-0,6	0,6	-2,5 %
Årsta 2 förskolor	38,1	1,2	0,5	1,6	1,3 %
Enskede Gårds förskolor	43,1	2,9	-1,3	1,6	-3,0 %
Östberga förskolor	23,8	2,2	0,7	2,4	2,9 %
Blåsuts förskolor	19,2	0,9	-0,3	0,6	-1,6 %
Årsta 3 förskolor	28,0	1,7	-0,3	1,3	-1,1 %
Stureby förskolor	27,3	2,0	1,1	2,7	4,0 %
Summa	365,7	21,9	3,2	22,9	0,8 %

Kostnads- och intäktsutveckling

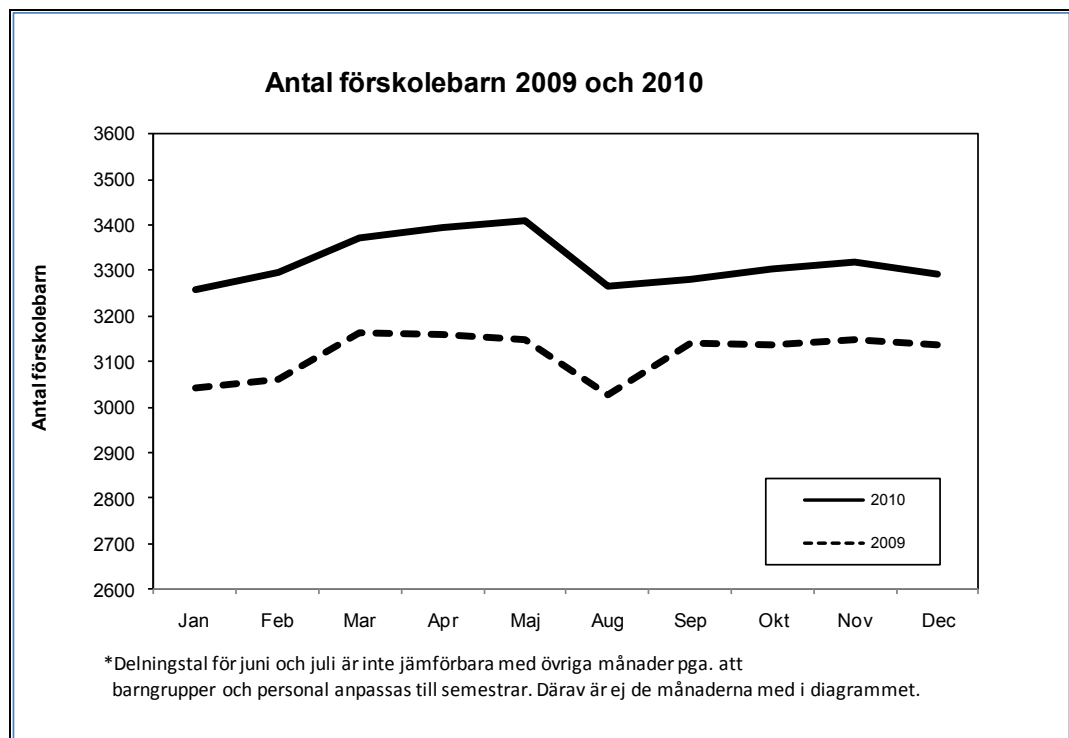
Den totala nettokostnaden har ökat med 22,6 miljoner kronor främst utifrån ökade prestationer, lokalåtgärder och IT.

Jämfört med år 2009 har antalet barn ökat med i snitt cirka 176 barn vilket främst beror på att nya förskolor startats (totalt 9 nya avdelningar).

Vårdnadsbidraget har betalats ut för 131 barn heltid och 42 barn deltid vilket motsvarat 2,9 miljoner kronor.

Intäkterna har ökat med 5,7 miljoner kronor vilket beror på stimulansbidragen för nyöppnade förskolor, ökade prestationer samt ersättning för vikarier vid vidareutbildningar. Nettokostnaden per barn har ökat med ca 0,3 % jämfört med 2009. Detta beror i huvudsak på ökade personalkostnader. Andelen förskollärare är oförändrat 36 % 2010 jämfört med 2009. Antalet barn per anställd har ökat från 4,7 till 4,8 jämfört med 2009. Snittet på barngruppernas storlek har minskat från 15,7 år 2009 till 15,4 år 2010.

De totala lokalkostnaderna har ökat något beroende på upprustning av lokaler och gårdar. Lokallyrorna har ökat genom att det är fler förskolor och att de nya kostar mer per barn än de äldre förskolorna.

Äldreomsorg

Utfall jämfört med budget

Äldreomsorgen visar efter resultatöverföring ett överskott om 25,1 miljoner kronor varav beställarenhetens överskott är 18,4 miljoner kronor. I resultatfonden finns 10,0 miljoner kronor i fonden till 2011. Enheterna ökar totalt fonden med 1,6 miljoner kronor. (Se tabell 18). Överskottet beror främst på minskat vård- och omsorgsbehov inom heldygnsomsorg jämfört med budgeterat. Även antalet beviljade timmar inom hemtjänsten, både i ordinärt boende och i servicehus, visar en minskning jämfört med budgeten. Dessutom uppstod inte någon övertalighet efter upphandlingen av Enskededalens servicehus och Mårtensgården och därmed uteblev övertalighetskostnader.

Tabell 18: Utfall jämfört med budget Äldreomsorg (mnr)						
Verksamhet	Just budget 2010		Utfall 2010		Avvikelse Netto	Utfall 2009 Netto
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Vård och omsorg	848,3	-134,1	829,8	-142,2	26,6	-3,7
varav:						
vård- och omsorgsboende			454,6	-97,5		
servicehus			133,8	-21,7		
hemtjänst			196,0	-17,0		
övrigt			45,3	-6,1		
Biståndsenheten	16,2	0,0	16,4	0,0	-0,2	0,8
Övergripande	26,9	-13,2	24,0	-10,6	0,2	0,9
Summa	891,4	-147,3	870,1	-152,7	26,7	-2,3
Resultatfond från 2009					8,4	6,0
Överföring till 2011					10,0	8,4
S:a efter resultatdisposition					25,1	-4,7
Avvikelse i %					3,5 %	

Jämförelse prognoser – utfall

Tabell 19: Jämförelse prognoser - utfall Äldreomsorgen (mnr)			
	Bokslut	T2	T1
Netto	26,7	16,6	7,0
Resultatöverföring	-1,6	1,4	2,5
Slutligt resultat	25,1	18,0	9,5

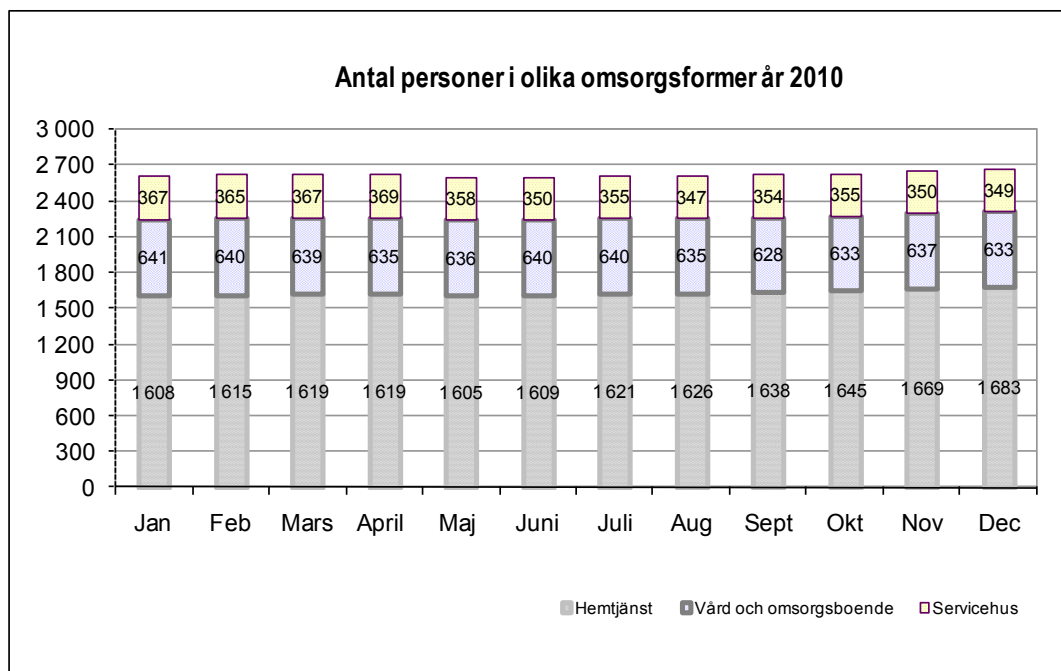
Den ekonomiska effekten för införandet av en för staden ny tidsmall inom hemtjänsten var svår att uppskatta i båda prognoserna. I båda tertialerna befarades en extra ökning av antalet hemtjänsttimmar som följd av den nya tidsmallen under andra halvåret. Timmarna ökade med nästan 22 000 och besluten ökade med 24 inom hemtjänsten jämfört med första halvåret, men inte lika mycket som beräknat. Dessutom minskade antalet placeringar något inom vård- och omsorgsboendena på hösten, vilket inte förutsågs i prognoserna. I snitt placerades två personer mindre per månad jämfört med första halvåret.

Sammantaget blev antalet placeringar i olika vård- och omsorgsformer 14 mindre än budgeterat. Minskningen är mycket högre inom vård- och

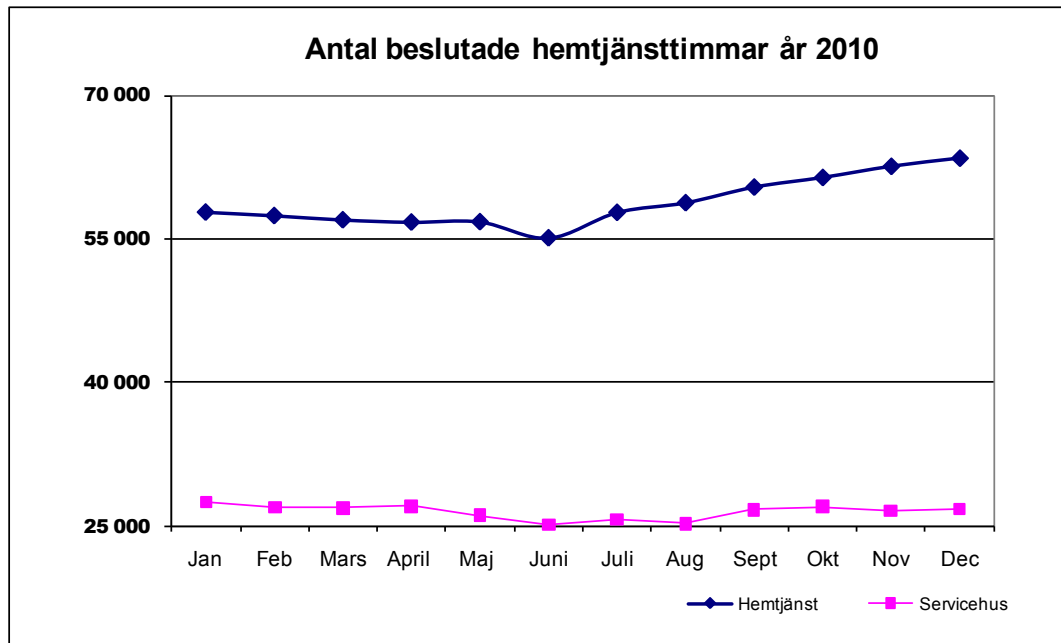
omsorgsboende där avvikelsen är 26 placeringar. Även antal relativt dyra placeringar i höga nivåer minskade något, samtidigt som insatserna inom lägre nivåer ökade med ca 2 % jämfört med budgeten. Samma företeelse visas inom hemtjänsten i ordinärt och servicehus boende, samt i vård och omsorgsboende. Beställarenheten omfördelade i slutet av år 2009 två biståndshandläggare till att följa upp insatserna i höga nivåer inom 1-3 månader samt för att slutligt fastställa omsorgsnivån inom vård- och omsorgsboenden. Denna kontinuitet i bedömningen har under 2010 haft effekt och bidragit till minskning av placeringar i höga nivåer och lett till lägre kostnader.

Den utveckling, som beskrivs ovan och i diagrammen nedan, förklarar i stort sett skillnaderna i prognostiserat resultat och bokslutet.

Skillnaden mellan prognoserna beror främst på att det vid T2 blev ganska tydligt att övertaligheten inte skulle kosta de 7,3 miljoner kronor som hade uppskattats i första tertialen. Det blev inga övertaliga i samband med upphandlingarna. Personalen som kom tillbaka till förvaltningen från Enskededalens servicehus kunde få arbete inom enheterna. Mårtensgårdens egenregianbud vann upphandlingen och drivs på intraprenad. Övertaligheten uteblev därmed.

Utförarenheternas resultat

Utförarenheterna visar ett sammantaget överskott om 1,2 miljoner kronor före överföring av resultatfonderna. Totalt ökar resultatenheterna fonden med 1,6 miljoner kronor.

Hemtjänsten visar ett överskott med 0,5 miljoner kronor. Intäkterna minskade som en följd av förskjutningen från höga till låga nivåer inom hemtjänsten redan 2009. En jämförelse av omslutningen med förra året visar att den minskat med 3,9 % 2010. Trots att hemtjänsten planerade 2010 års verksamhet med minskade intäkter har omställningen tagit längre tid än beräknat. Tre hemtjänstenheter klarade inte anpassningen till lägre intäkter och därför visar de underskott.

Tabell 20: Utförarenheternas resultat hemtjänst (mnkr)					
	Budget- omslutning	Fond från 2009	Resultat 2010	Fond till 2011	Resultat i % av omslutning
Bandhagen/Örby	17,9	0,9	-0,2	0,7	-1,0 %
Stureby	17,4	0,8	-0,4	0,4	-2,2 %
Gullmarsplan	17,5	2,0	0,7	1,8	3,9 %
Dalen	19,3	1,5	0,1	1,6	0,6 %
Årsta	28,6	0,4	-0,7	-0,3	-2,3 %
Högdalen	18,7	0,6	0,0	0,6	0,1 %
Nattpatrull	4,0	0	0,0	0	0,0 %

Summa	123,4	6,2	-0,5	4,9	-0,4 %
--------------	--------------	------------	-------------	------------	---------------

Vård- och omsorgsboendena visar överskott om 2,0 miljoner kronor. Endast Mårtensgården visar underskott vilket beror på många beslut i låga nivåer, omprövningar pågår.

Tabell 21: Utförarenheternas resultat vård- och omsorgsboende (mnkr)					
	Budget- omslutning	Fond från 2009	Resultat 2010	Fond till 2011	Resultat i % av omslutning
Rågsveds servicehus	31,2	0,0	1,6	1,6	5,0 %
Stureby sjukhem	126,2	0,2	0,3	0,5	0,2 %
Årsta sjukhem	50,9	1,4	0,3	1,8	0,6 %
Mårtensgården	28,8	0,5	-0,2	0,3	0,9 %
Summa	237,1	2,1	2,0	4,1	0,8 %

Tabell 22. Utförarenheter Övrig verksamhet (mnkr)					
Övrig verksamhet	Budget- omslutning	Fond från 2009	Resultat 2010	Fond till 2011	Resultat i % av omslutning
Förebyggande	4,4	0	0,0	0	0,8 %
Kostenheten	20,6	0,0	1,2	1,0	5,9 %
Summa	25,0	0,0	1,2	1,0	4,7 %

Totalt har ca 19,5 miljoner kronor projektmedel funnits för att driva projekt inom äldreomsorgen under 2010. Efter att ha förbrukat 8,9 miljoner kronor till en rad olika projekt, se bilaga 1, överförs 10,6 miljoner kronor till 2011 för fortsatt projektarbete.

Kostnads- och intäktsutveckling

Intäkterna för hela äldreomsorgen minskade med 4,5 miljoner kronor (2,9 %) och kostnaderna minskade med 26,4 miljoner kronor (2,9 %) jämfört med 2009.

Att intäkterna minskade beror främst på att den totala försäljningen minskade med 16,2 %. Detta beror på att den egna försäljningen till andra stadsdelar uteblivit i och med att Enskededalens vård- och omsorgsboende upphandlades i slutet av förra året. Övriga intäkter ökade dock med 5,4 %. Ökningen beror på överföringen av 13,0 miljoner för projektmedel från 2009 och på den av äldreförvaltningen finansierade utbildningsatsningen 2010. Utförarenheterna fick 1,0 miljon kronor för utbildningsvikarier.

De flesta kostnadsposter har minskat men personalkostnaderna har minskat mest. Både kostnader för löner och inhyrd personal har minskat (11,9 % respektive 29,2 %) jämfört med 2009. Enskededalens vård- och omsorgsboendes och Nattpatrullens övergång till privat entreprenör har påverkat personalkostnaderna i denna riktning. Kostnader för köp av vård och tjänster och transporter har däremot ökat (5,1 % respektive 63,7 %). Upphandling av verksamhet har ökat kostnaderna för köp av vård och tjänster. Ökningen av kostnaderna för resor och transporter har en redovisningsteknisk förklaring. Förra året konterades resekostnaderna inom dagvården som köp av tjänster. Efter rekommendation från stadsledningskontoret ändrades konteringen till resor och transporter 2010. IT- kostnaderna har ökat med 42,9 %.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utfall jämfört med budget

Verksamheten har ett underskott efter resultatöverföring med 0,8 miljoner kronor. Underskottet är främst inom beställarenheten men även inom utförarenheterna för daglig verksamhet och korttidshem.

Verksamhet Mnkr	Just budget 2010		Utfall 2010		Avvikelse Netto	Utfall 2009 Netto
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Gruppboende	106,7	-7,2	107,2	-7,2	-0,5	-0,4
Daglig verksamhet	60,9	-7,1	62,8	-9,0	0,0	-2,4
Personlig assistans	116,6	-72,9	116,6	-72,9	0,0	0,5
Övrigt, hemtjänst mm	50,9	-1,9	53,4	-2,7	-1,7	-2,0
Korttidshem	16,9	-1,9	17,7	-2,7	0,0	0,3
Biståndsenhet adm	9,7	0,0	9,4	0,0	0,3	0,3
Adm. ledning	2,1	0	2,6	-0,2	-0,3	0,0
Summa	363,8	-91,0	369,7	-94,7	-2,2	-3,7
Resultatfond från 2009					2,5	
Överföring till 2011					-1,1	
S:a efter resultatdisposition					-0,8	
Avvikelse i %					-0,3%	

För biståndsinsatser redovisas ett underskott om 6,8 miljoner kronor vilket förklaras av att vissa utförare ännu inte accepterat LSS-pengen som ersättning. Detta gäller främst barnboenden. Kostnader för boendestöd har varit högre än budget. Antalet personer med behov av hemtjänstinsatser har ökat under året. Ett ökat behov av korttidsvistelse på sjukhem för personer som varit medicinskt

färdigbehandlade och som ej haft förmåga att ta emot insatser i hemmiljö. I övrigt förklaras underskottet med högre kostnader för t.ex. resor, ledsagning och avlösning.

Jämförelse prognoser – utfall

Skillnaden mellan prognoserna beror främst på en osäkerhet om kostnaderna på årsbasis för avvecklingen av Poppelgården 2, ökade intäkter på assistans-enheten för nya brukare, nya nivåersättningar och effektivare schemaläggning för gruppbestäderna, samt en översyn av biståndsbesluten på beställarenheten. Även en övertalighet vid upphandlingar hade budgeterats och prognostiserats men ej medfört några kostnader. Biståndsbesluten har under året kontinuerligt setts över utifrån likställighet, riktlinjer och rättspraxis.

Tabell 24: Jämförelse prognoser - utfall Stöd och service till personer med funktionsnedsättningar (mnkr)			
Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Netto	-2,2	-5,8	-3,1
Resultatöverföring	1,4	1,8	1,5
Slutligt resultat	-0,8	-4,0	-1,6

Utförarenheternas resultat

Utförarna redovisar totalt ett överskott om 3,3 miljoner kronor.

Underskottet inom daglig verksamhet beror delvis på att verksamheten under året har haft en outnyttjad kapacitet på grund av att antalet inskrivna brukare varit färre än antalet möjliga platser. Större delen av verksamheten är upphandlad och drivs på entreprenad från september 2010.

Överskottet på Enskedes gruppbestäder beror på ökade nivåer på flera brukare samt en effektivare schemaläggning.

Årsta-Stureby gruppbestäder är resultatenhet och tar sitt överskott om 0,2 miljoner kronor till 2011. Överskottet beror på lägre personalkostnader än budgeterat.

Korttidshem har upphandlats från 1 februari och underskottet beror på övergångskostnader.

Assistansenheten har under året haft ökad efterfrågan samtidigt som man anpassat sin organisation kontinuerligt vilket resulterat i minskade personalkostnader och högre intäkter än förväntat.

Tabell 25: Utförarenheternas resultat (mnkr)					
Verksamhet	Budget-omslutning	Fond från 2009	Resultat 2010	Fond till 2011	Resultat i % av omslutning
Daglig verksamhet	14,7	0,0	-0,5	0,0	-3,4%

Korttidshem	1,7	1,5	-0,2	0	-11,8 %
Gruppbo­städer Årsta/Stureby	23,3	1,0	0,2	1,1	0,9 %
Gruppbo­städer Enskede	22,8	0,0	1,4	0,0	6,1 %
Assistansenheten	89,6	0,0	2,4	0,0	2,7 %
Summa	152,1	2,5	3,3	1,1	2,2 %

Kostnads- och intäktsutveckling

Nettokostnaderna har under 2010 ökat med 7,5 miljoner kronor som beror på prestationsökningar. Kostnaderna har ökat med 4,6 miljoner kronor och intäkterna har minskat med 2,9 miljoner kronor. Kostnadsförändringen består av 19,6 miljoner kronor ökade kostnader för köp av vård och tjänster inklusive resor och transporter. Personalkostnader har minskat med 11,5 miljoner kronor som beror på upphandlingen av två verksamheter i början av året, vilket har direkt samband med kostnadsökningen för köp av vård och tjänster av entreprenörer.

Intäktsminskningen beror på lägre ersättning från andra stadsdelar för placeringar på daglig verksamhet och korttidshem efter upphandlingen.

Tabellen nedan visar förändringen i genomsnittligt antal personer/timmar mellan 2009 och 2010. Förändringen inom prestationsrelaterade verksamheter förklarar nettokostnadsökningen. Inom hemtjänsten har behovet ökat under året. Inom personlig assistans har färre brukare beviljats mer LASS timmar.

Tabell 26: Antal personer		Snitt 2009	Snitt 2010
Daglig verksamhet		176	201
Korttidshem, barn		62	70
Bostad med särskild service, vuxna		109	112
Hemtjänst			
	Antal timmar	4 335	4 832
	Antal personer	178	197
Personlig assistent			
	Antal timmar	51 979	52 455
	Antal personer	128	126

Fritid och kultur

Utfall jämfört med budget

Verksamhetsområdet visar ett överskott om 6,0 miljoner kronor vilket är den summan som reserverade i samband med verksamhetsplanen. Förvaltningen fick i samband med tertialrapport 2 1,2 miljoner kronor som extra budgetmedel för kollo och dagkollo. Med hjälp av dessa extra medel kunde förvaltningen under sommaren 2010 erbjuda ungdomar fem olika weekend-kollo med olika

inriktningar (sambafotboll, film-, rid- och danskollo samt konst och skapande). Totalt deltog 60 ungdomar och det har varit en jämn fördelning i stadsdelens olika bostadsområden.

Tabell 27: Utfall jämfört med budget Fritid och kultur (mnkr)						
Verksamhet	Just budget 2010		Utfall 2010		Avvikelse Netto	Utfall 2009 Netto
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Kultur	1,3	0,0	1,1	0,0	0,2	0,1
Konsument	0,4	0,0	0,4	0,0	0,0	0,1
Fältassistenter	3,3	0,0	3,3	0,0	0,0	0,0
Öppna mötesplatser	25,7	-1,8	26,1	-1,8	-0,4	0,2
Kollo	3,8	-1,3	3,4	-1,3	0,3	0,4
Övergripande	6,0	0,0	0,0	0,0	6,0	7,7
Gemensamt	2,7	0,0	2,8	0,0	-0,1	0,7
Summa	43,2	-3,1	37,1	-3,1	6,0	9,2
Avvikelse i %					15,1 %	

Jämförelse prognoser – utfall

Tabell 28: Jämförelse prognoser - utfall Fritid och kultur (mnkr)			
Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Netto	6,0	6,0	6,0

Utförarenheternas resultat

Utförarna redovisar totalt ett överskott om 0,1 mnkr, vilket beror på något lägre hyreskostnader än budgeterat.

Tabell 29: Utförarenheternas resultat (mnkr)			
	Budget-omslutning	Resultat 2009	Resultat i % av omslutning
Fritid område 3 (Rågsved, Hagsätra)	5,5	0,1	1,8 %
Fritid område 4 (Örby, Högdalen, Bandhagen)	6,7	0,0	0,0 %
Summa	12,2	0,1	0,8 %

Kostnads- och intäktsutveckling

Nettokostnaderna är 2,4 miljoner kronor högre än 2009 varav de öppna mötesplatser utgör 1,7 miljoner kronor. Kostnadsökningen hänförs till de ökade

satsningarna förvaltningen har gjort vad gäller öppethållande på
fritidsgårdarna/träffpunkterna, helgkollo, lovaktiviteter, kultursatsningar m.m.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Utfall jämfört med budget

Utfallet för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder är 4,9 miljoner kronor lägre än budgeterat varav kostnader för ekonomiskt bistånd utgör 4,4 miljoner kronor. Det genomsnittliga antal hushåll har minskat från 1 587 till 1 536 och månadskostnaden är i snitt 0,6 miljoner kronor lägre än den var år 2009. Medelbidraget per hushåll var 2 % (146 kr) lägre 2010 än det var 2009.

Arbetsmarknadsåtgärder visar ett överskott om 1,8 miljoner kronor vilket främst beror på lägre kostnader för bland annat arbetsförmågeutredningar och arbetsprövningar.

Tabell 30: Utfall jämfört med budget Ekonomiskt bistånd (mnkr)						
Verksamhet	Justerad budget 2010		Utfall 2010		Avvikels	Avvikels
	Kostnade	Intäkter	Kostnade	Intäkter	e	e
	r		r		Netto	2009
Arbetsmarknadsåtgärde	20,3	-10,9	18,8	-11,2	1,8	4,2
r						
Ekonomiskt bistånd	152,2	-3,3	148,6	-4,1	4,4	-7,6
Handläggning	30,5	-1,4	32,1	-1,7	-1,3	0,1
Summa	203,0	-15,6	199,5	-17,0	4,9	-3,3
Avvikelse i %					2,6%	

Jämförelse prognoser – utfall

Det ökade överskottet i jämförelse med tertialrapporterna beror på lägre kostnader för försörjningsstöd än beräknat. Totalt har 144,4 miljoner kronor betalats ut i försörjningsstöd varav 51 % betalades ut under första halvåret.

Tabell 31: Jämförelse prognoser - utfall Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder (mnkr)			
	Bokslut	T 2	T 1
Netto	4,9	2,8	0,0

Kostnads- och intäktsutveckling

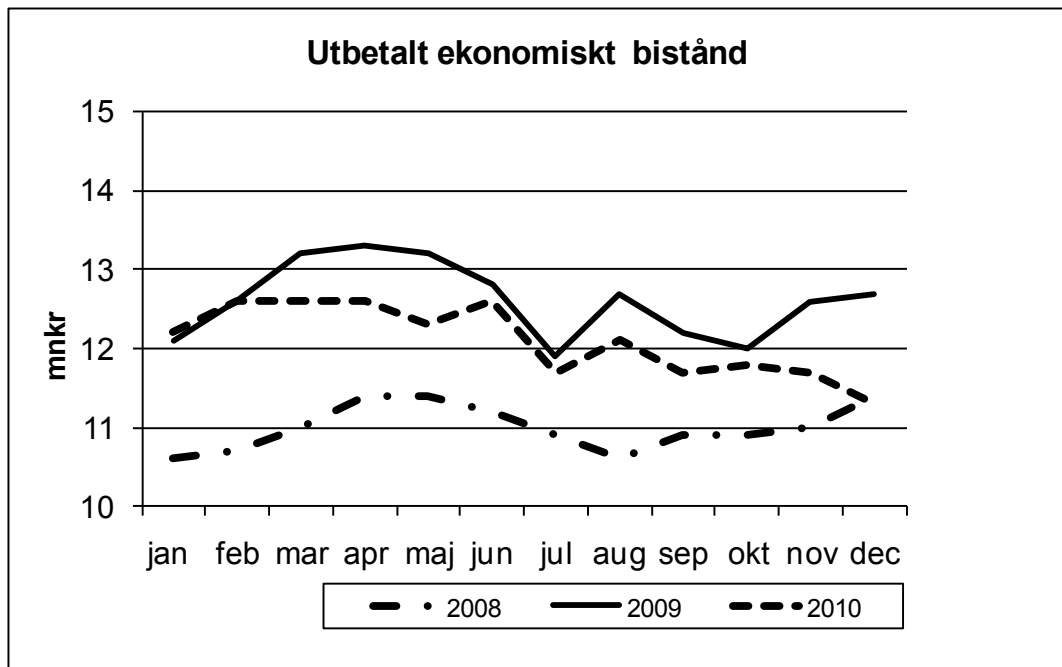
Nettokostnaderna för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder har ökat med 3,5 miljoner kronor jämfört med bokslut 2009.

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd, inklusive handläggning, har ökat med 0,8 miljoner kronor.

Lönekostnaderna för ferieungdomar har ökat med 1,3 miljoner kronor jämfört med 2009. Under 2010 har förvaltningen fått extra medel för ferieungdomar vilket möjliggjort att fler ungdomar än föregående år har kunnat erbjudas arbete.

Kostnaderna för OSA-anställda har ökat med 1,3 miljoner kronor, vilket bland annat beror på fler anställda, högre snittlöner samt semesterkostnader för OSA-anställda som avslutats.

Antal hushåll har minskat från ca 1 570 i början av året till 1 480 i slutet. Främst är det gruppen arbetslösa som minskar. Antalet ungdomar har minskat från ca 245 i början av året till 205 i slutet. Antalet personer med socialmedicinska skäl och sjukskrivna har förändrats relativt lite under året.

Resultatenheter

Resultatenheterna hade från år 2009 med sig ett positivt saldo på sammanlagt 32,8 miljoner kronor i resultatfonden. Resultatenheterna redovisar ett sammanlagt överskott med 5,8 miljoner kronor för årets verksamhet. 8 av de 26 resultatenheterna hade underskott. Några enheter har större överskott än som kan föras vidare. Det gör att fonden slutligen ökar med 1,2 miljoner kronor. När hänsyn har tagits till tidigare resultatfond har samtliga resultatenheter, utom en, positiva resultat med sig till år 2011. Totalt finns det 34,0 miljoner kvar i resultatfonden till år 2011.

Närmare kommentarer och fördelning per enhet återfinns under respektive verksamhetsområde. En sammanställning finns även i bilaga 1b.

Analys av balansräkning

I balansräkningen redovisas stadsdelsnämndens tillgångar och skulder vid början och slutet av året. I nedanstående tabeller redovisas en sammanfattning. I bokslutsbilagan finns balansräkningen i sin helhet.

Tillgångar

Förvaltningens balansomslutning har ökat med 9,0 miljoner kronor i förhållande till bokslut 2009. Likvida medel har minskat med 0,1 miljoner kronor som en följd av att antalet förskottskassor minskat genom att kort används i större utsträckning. Kundfordringar har minskat med 3,0 miljoner kronor, vilket beror på att vår försäljning av platser inom olika vård- och omsorgsverksamheter minskat som en följd av att verksamheter har lagts ut på entreprenad. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har ökat med 4,7 miljoner kronor vilket huvudsakligen beror på att faktureringen av vårdnadsbidrag, internt till SLK, inte kunde ske i december och att inköp av alla datorer från Volvo-IT bokas upp och fördelas över tre år. Övriga kortfristiga fordringar har ökat med 2,7 miljoner kronor vilket beror på ökade fordringar på försäkringskassan för utförda assistanstimmar gentemot förra året.

Anläggningstillgångar har ökat med 4,7 miljoner kronor som en följd av ökade investeringar i parker.

Skulder och eget kapital

Leverantörsskulder har ökat med 5,6 miljoner kronor, vilket hänför sig till externa leverantörsskulder. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat med 7,5 miljoner kronor som en följd av många underhållsåtgärder vid förskolor där fakturor ännu inte kommit in.

Eget kapital har minskat med 3,9 miljoner kronor som en följd av förändringar i balansräkningen. Eget kapital för en stadsdelsförvaltning har inte samma innebörd som eget kapital i ett vanligt företag.

Årets avsättning till resultatfonder uppgår till 1,2 miljoner kronor.

Förvaltningens förskottskassor uppgår till 0,2 miljoner kronor.

Stadsdelsförvaltningens limit för förskottskassor uppgår till 0,4 miljoner kronor.

Tabell 32: Tillgångar (mnkr)	2010	2009
Likvida medel, klientmedel och förskottskassa	0,3	0,4
Kundfordringar, bl.a. hemservice- och barnomsorgsavgifter	21,6	24,6
Förutbetalda kostnader, bl. a. hyror och upplupna intäkter	48,6	43,9
Övriga kortfristiga fordringar	6,6	3,9
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>77,1</i>	<i>72,8</i>
Anläggningstillgångar	59,1	54,4
Summa Tillgångar	136,2	127,2

Tabell 33: Skulder och eget kapital (mnkr)	2010	2009
Leverantörsskulder	90,6	85,0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	66,2	58,7
Diverse kortfristiga skulder	0,2	0,4
Övriga kortfristiga skulder	0,0	0,0
<i>Summa skulder</i>	<i>157,0</i>	<i>144,1</i>
Eget kapital	-20,8	-16,9
Summa skulder och eget kapital	136,2	127,2

Investeringar

Investeringar i parker

Budgeten för investeringar i parker visar ett överskott med 1,0 miljoner kronor.

Tabell 34: Objekt	Justerad budget 2010		Utfall 2010		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Vårflodsparken (Enskedefältet)	0,8	0,0	1,2	0,0	-0,4
Vättersparken (Årsta)	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Aspöparken (Örby)	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1
Tannerforsparken (Stureby)	0,6	0,0	0,6	0,0	0,0
Arkitekten (Johanneshov)	0,4	0,0	0,3	0,0	0,1
Rågdalen (Rågsved)	1,2	0,0	1,3	0,0	-0,1
Dalbotten (Högdalen)	0,8	0,0	0,2	0,0	0,6
Blåsutparken (Johanneshov)	2,0	0,0	1,9	0,0	0,1
Summa	6,6	0,0	5,6	0,0	1,0
<i>Avvikelse i %</i>					<i>15,1 %</i>

Pumphuset till plaskdammen i Vättersparken har inte bytts ut under 2010, eftersom det enligt planering skulle kunna bekostas genom grönkompensationsmedel i samband med exploatering i Årsta (kv Sommen 9 m.fl.). Exploateringsprojektet är idag osäkert och förvaltningen föreslår i stället att själva bygga om pumphuset och byta ut ledningar till plaskdammen i Vättersparken under 2011. Delar av de medel som var avsatta till detta för 2010 har istället fördelats på Tannerforsparken, Arkitekten och Vårflodsparken.

Övriga investeringar

Av budgeten för övriga investeringar har 1,3 miljoner kronor (14 %) använts. Förvaltningen har inte bedömt att det funnits behov av att använda mer. Främst har investeringar gjorts genom byte av armaturer och underhållsåtgärder inom vissa förskolor där det är andra fastighetsägare än SISAB och Micasa.

Ombudgeteringar

Ombudgetering begärs med 0,6 miljoner kronor för parken Dalbotten och 0,4 miljoner kronor för Vättersparken.

Medel för lokaländamål

Medel för lokaländamål redovisas i bilaga 1.

Övrigt

Ny vårdform inom psykiatrin

Medlen för 2010 har inte nyttjats utan är överförda till 2011 då de bokfördes som en extern intäkt.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål har uppnåtts. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att sänka de administrativa kostnaderna och med att effektivisera lokalutnyttjandet.

Upphandling och konkurrensutsättning - redovisning i enlighet med stadsledningskontorets anvisningar

Förvaltningen har under året arbetat med upphandling och konkurrensutsättning av utförarverksamheterna utifrån nämndens aktivitetsplan. Förvaltningen har också genomfört upphandlingar samt deltagit i gemensamma och centrala upphandlingar avseende köp av varor och tjänster till olika verksamheter.

Aktivitetsplanen har reviderats under året. Upphandling av Fritidsområde 3 skulle enligt aktivitetsplanen ha påbörjats under juni 2010, men undantogs istället från denna. Förvaltningen gjorde bedömningen att en konkurrensutsättning för tillfället inte var lämplig med hänsyn till det arbete som påbörjats i Rågsved inom ramen för Söderortsvisionen. Denna revidering av aktivitetsplanen redovisades i en av förvaltningens månadsrapporter till nämnden.

I övrigt har två avvikelser från aktivitetsplanen förekommit. Den ena gäller upphandlingen av drift av konsumentvägledning, vilken avbröts då inga kvalificerade anbud inkom. Även upphandlingen av daglig verksamhet avbröts delvis då inga anbud alls inkommit avseende Paket 2, Kombi Café och Dalens arbetsgrupper.

Egenregianbud har lagts i den centrala upphandlingen av Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende. Syftet med att lägga egenregianbudet var att öka valfriheten då många av de vård- och omsorgsboenden som har upphandlats av

staden nu drivs av enskilda vårdgivare på entreprenad. Ett annat skäl till deltagandet i upphandlingen var att låta egenregins kvalitet konkurrera med kvaliteten på den öppna marknaden. Egenregianbudet vann upphandlingen varför upphandlingen avbröts. Verksamheten övergick till att drivas på intraprenad från den 1 november 2010.

Under år 2010 har inga utmaningar inkommit till nämnden.

Sammanfattning upphandlingar 2010

Under året har följande upphandlingar genomförts/påbörjats:

Genomförda:

- Daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har fattat tilldelningsbeslut.
- Skötsel av plaskdammar, duschar och vattenanläggningar på parkmark (gemensam upphandling). Skarpnäcks stadsdelsdirektör har med delegerad beslutanderätt från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fattat tilldelningsbeslut.
- Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende (central upphandling). Stadsdirektören har fattat tilldelningsbeslut.
- Nattpatrull (gemensam upphandling). Skarpnäcks stadsdeldirektör har med delegerad beslutanderätt från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fattat tilldelningsbeslut.
- Gruppboendestäder och servicebostad för personer med funktionsnedsättning. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd har fattat tilldelningsbeslut.
- Städtjänster i verksamhetslokaler. Stadsdelsdirektören har genom delegation från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fattat tilldelningsbeslut.
- Städtjänster i enskilda hem (gemensam upphandling). Stadsdelsdirektören har genom delegation från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fattat tilldelningsbeslut.
- Dagligvarudistribution. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd har fattat tilldelningsbeslut.
- Transporter av mat från kostenheten. Stadsdelsdirektören har genom delegation från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fattat tilldelningsbeslut.
- Tvättservice för brukare inom främst äldreomsorgen. Stadsdelsdirektören har genom delegation från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fattat tilldelningsbeslut.
- Utbildningstjänster inom anhörigstödsområdet. Stadsdelsdirektören har med delegation från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fattat tilldelningsbeslut.

Pågående:

- Parkskötsel i Enskede inkl. Dalen, samt vinterväghållning i Vantör. Arbete med förfrågningsunderlag pågår.

- Sjukskötersketjänster inom socialpsykiatri (gruppboheter). Anbudsvärdering pågår.

Avbrutna:

- Drift av konsumentvägledning. Upphandlingen avbröts p.g.a. brist på kvalificerade anbud.

- Städupphandlingen som påbörjades 2008, och som har varit föremål för överprövning, avbröts i augusti 2010. Ny har genomförts hösten 2010.

Utöver dessa upphandlingar har förvaltningen också deltagit i gemensamma upphandlingar, bl.a. upphandling av bemanningstjänster vid tillfälliga vakanser inom äldreomsorg och omsorgen om funktionsnedsatta, samt upphandling av hantverkstjänster. Dessutom omfattas nämnden/förvaltningen av de centrala upphandlingar av bl.a. livsmedel och möbler som genomförs av Serviceförvaltningen på uppdrag av kommunfullmäktige.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Administrationns andel av de totala kostnaderna (alla nämnder)	3,66 %	3,7 %	minska	2010
Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen (alla nämnder)	6 st	4 st	öka	2010
Hyreskostnadens andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi (SDN förskola)	13 %	13 %	minska	2010
Hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi (SDN äldreomsorg)	3 %	6 %	minska	2010

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska samverka för ett effektivt och flexibelt lokalutnyttjande för de pedagogiska verksamheterna	2008-01-01	2010-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
------------------	------------	-----------	-----------

NÄMNDMÅL:**Förvaltningens resurser ska utnyttjas effektivt**

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att målet är uppfyllt.

Synpunkter och klagomål

Förvaltningen arbetar systematiskt utifrån en enhetlig rutin med att hantera synpunkter och klagomål från brukarna som är ett viktigt underlag i verksamhetsutvecklingen. Rutinen innebär bland annat att enheterna tre gånger per år ska rapportera antalet klagomål och synpunkter och vilken kategori de gäller samt övergripande beskriva vidtagna åtgärder inklusive återkoppling till brukaren, vilket sker exempelvis via personligt samtal, telefon eller mejl.

Förvaltningen har förbättrat informationen till enhetscheferna, bland annat vid internkontroll av klagomålshanteringen. Även informationen till brukarna om möjligheten att lämna synpunkter och klagomål har förbättrats. Inom förskolan uppges att arbetet med återkoppling har fungerat bättre under den senare delen av året. Under året har avstämning gjorts med enhetscheferna om hur rutinen kan vidareutvecklas.

Antalet rapporterade klagomål och synpunkter har ökat jämfört med 2009. Under året har totalt cirka 719 klagomål och synpunkter inkommit, inklusive interna synpunkter på leveranser från kostenheten samt klagomål som gällt privata utförare. Stadsmiljö redovisas separat.

Förskola och fritid

Under året har totalt 123 klagomål/synpunkter kommit in till avdelningens enheter och i vissa fall också till avdelningen. De flesta fallen rör bemötande, bristande information, den fysiska miljön och "annat". Enheterna har strävat efter att åtgärda alla de brister som varit möjliga och skickat vissa miljöfrågor vidare till hyresvärd eller till stadsdelsförvaltningen.

Individ- och familjeomsorg

Under året har 138 klagomål dokumenterats varav en större del rör tillgänglighet och bemötande. Tillgängligheten via telefon har setts över och förbättrats, framförallt för ekonomiskt bistånd.

Det finns fortfarande behov av att utveckla den systematiska dokumentationen och förtydliga rutinerna beträffande klagomålshanteringen inom individ- och familjeomsorgen.

Omsorg om funktionsnedsatta

Totalt har 39 synpunkter och klagomål inkommit till verksamheterna under året.

Av dessa avser drygt hälften bemötande från personal. De flesta av dessa berör en och samma enhet. Åtgärder kring att förbättra verksamheten pågår.

De resterande synpunkterna/klagomålen avser exempelvis felaktigt eller utebliven utförd insats, kompetens, tillgänglighet, fysisk miljö samt information.

Äldreomsorg

Totalt har 419 synpunkter och klagomål inkommit till äldreomsorgen inklusive entreprenadverksamheten, 159 av dessa avsåg kostenheten. Inom hemtjänsten och Rågsveds servicehus har flertalet klagomål gällt felaktigt utförd insats eller utebliven insats i samband med städning som utförs av entreprenör. Det har även handlat om brister i matvaruleveranser från butik samt kvaliteten på maten i matlådor i samband med byte av leverantör. Inom vård- och omsorgsboendena har synpunkter om brister i information, felaktigt utförd insats samt utebliven insats inkommit.

Stadsmiljö/parkskötsel

Under året har det kommit in 3 147 felanmälningar till stadens driftcentral rörande Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde. 729 av dessa frågor har rört stadsdelsförvaltningens ansvarsområden såsom barmarks- och vinterunderhåll på parkmark, lekplatser samt övriga önskemål gällande dessa. Resterande har rört trafikkontorets ansvarsområden, framför allt vinterväghållning på gatumark. De flesta synpunkterna gäller också direkta felanmälningar.

Flera av de synpunkter som förvaltningen tar emot direkt via telefon och e-post har under våren handlat om städning och sopning av gator och parkvägar. Under sommarhalvåret har flera synpunkter handlat om slyröjning och gräsklippning. Förvaltningen har även mottagit flera önskemål om upprustning av lekplatser, framförallt i Årsta.

Övrigt

Internkontroll

En uppföljning av nämndens internkontrollplan 2010 redovisas i bilaga till verksamhetsberättelsen. I huvudsak har internkontrollarbetet genomförts som planerat liksom förbättringsarbetet utifrån vad som framkommit i kontroller. Förbättringsarbetet fortsätter 2011 liksom arbetet kring de kontroller som inte har genomförts enligt plan.

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna

Grön IT

Strategin "Grön IT", som gäller från och med den 1 juni 2010, ska ge miljö- och andra nyttoeffekter för alla stadens förvaltningar och bolag. Förvaltningen ser att det är på några områden som arbetet sker mer miljöanpassat med hjälp av IT, exempelvis genom "Jämför service" och e-tjänster. Förvaltningen har lämnat information till cheferna om vikten av att lägga ut information på enhetens

webbsida för att brukare och allmänhet ska kunna hitta all nödvändig information digitalt. Detta gagnar tillgängligheten men också miljön genom minskad pappersanvändning. Ett annat exempel att hålla nere pappersförbrukningen är genom publiceringen av alla nämndhandlingar på "Insyn".

I övrigt följer och deltar förvaltningen i den verksamhetsutveckling med hjälp av IT som sker i de olika verksamheterna, till exempel införandet av ParaGå inom äldreomsorgen som effektiviserar arbetet men också kan bidra till att onödiga transporter kan undvikas.

Söderortsvisionen

Förvaltningen har arbetat för att göra mindre extrainsatser i Rågsved som en del i arbetet för lokal utveckling i området. Förutom arbetet med boendedialogen som genomförts i samarbete med andra förvaltningar i staden, de tre kommunala bostadsbolagen och Hyresgästföreningen, har förvaltningen arbetat för att öka dialogen med föreningar och medborgare. För att utöka samarbetet med föreningslivet har tre områdesmöten med föreningar hållits.

Förvaltningen har styrt så kallade grönkompensationspengar till en upprustning av området kring Perssons betong. En ny scen har byggts, el- och vattenledningar har dragits till området och en ny parkväg har anlagts från Snösätravägen för att området ska vara tillgängligt för både personer med funktionsnedsättning och för transporter till scenen.

Spontanfotbollsplatsen San Siro har rustats med stängsel och nya mål och en mindre upprustning av en liten lekplats nedanför Spårfinnargränd har genomförts.

Förvaltningen har även anlagt en hundrastgård i grönområdet mellan Spårfinnargränd och Gillerbacken samt genomfört extra slyröjningar i området, bland annat vid fotbollsplanen i Rågsveds centrum.

Under året har förvaltningen genomfört två trygghetsvandringar och en trygghetsinventering i Rågsved och identifierat behov av åtgärder för att skapa trygghet i området. En vandring genomfördes tillsammans med polis, fastighetsägare, trafikkontoret och medborgare och en genomfördes med ungdomar. En inventering genomfördes med endast polis och tjänstemän från förvaltningen och trafikkontoret.

Under 2010 har Rågsved utgjort ett nytt städområde för sommarjobbade ungdomar, och det fortsätter även under 2011. Tillsammans med stockholmsvårdarna har det skett en stor förbättring vad gäller renhållning i Rågsved.

Totalt fick 212 ungdomar feriearbete under 2010 från Söderortsvisionens projekt.

Extra insatser under sommarlov och andra lov har genomförts i form av dagkollo, badbussar etc.

Andra genomförda aktiviteter inom ramen för Söderortsvisionen och Rågsved har varit naturguider i Rågsveds friområde i början av hösten, tillsammans med Naturskyddsföreningen. Turerna riktade sig till ungdomar, men även till deras

föräldrar. Under hösten invigdes även den nya festplatsen vid Perssons betong och en mångkulturell filmfestival hölls i Rågsveds fritidsgård.

Förvaltningen har även påbörjat en omflyttningsstudie av Rågsved tillsammans med USK, som ska färdigställas under 2011.

Brukarundersökningar, inspektioner m.m.

Förskola och fritid

Inspektioner har under hösten genomförts på tre förskoleenheter av Utbildningsförvaltningen. De förskoleenheter som inspekterades var Högdalens förskolor, Årsta 3 förskolor och Östberga förskolor. Positiva exempel från inspektionsrapporterna om styrkor hos enheterna är exempelvis möjligheter för personal att vara delaktiga i planering och utvärdering av verksamheten, goda rutiner för att möta enskilda barns behov av särskilt stöd samt att det bedrivs ett aktivt arbete för att barnen ska tillägna sig ett varsamt förhållningssätt som främjar en hållbar miljö. En brist som framkommit hos de tre enheterna är att de måste skriva en ny likabehandlingsplan i vilken de enskilda förskolornas arbete ska synliggöras. En sammanfattande analys av var och en av förskoleenheterna och den muntliga återkoppling man fått, har givit ett bra underlag för det vidare utvecklingsarbetet.

En stadsövergripande brukarundersökning genomfördes under våren 2010. Resultaten för Enskede-Årsta-Vantörs förskolor stämmer väl överens med snittet i staden. För att undersökningen ska fylla syftet att utveckla den pedagogiska kvaliteten har resultaten brutits ner till respektive enhet, förskola och avdelning.

Miljöförvaltningen har inspekterat köken i ett flertal förskoleenheter. De flesta köken blev helt godkända och i de fall man fick nedslag var det av enklare slag som är åtgärdade.

Funktionsnedsättning

En stadsövergripande brukarundersökning inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning har genomförts under 2010 och resultaten har nyligen färdigställts. Resultaten kommer att analyseras och utgöra ett viktigt underlag i det fortsatta kvalitetsarbetet.

Beställarenheten har genomfört en egen undersökning. Dock svarade endast 9 av de hundra personer som fick enkäten. De inkomna svaren visade att upplevelsen av kontakten med beställarenheten varit god.

Inga externa kontroller av revisorer eller inspektörer har gjorts under året. Flera verksamhetsuppföljningar av avdelningen har gjorts, vilket redovisas i bilaga för uppföljning av nämndens internkontrollplan 2010.

Individ- och familjeomsorg

Inga granskningar eller inspektioner har skett under 2010. Socialstyrelsen redovisade i juni resultatet av den granskning som gjordes av socialpsykiatri i slutet av år 2009. Nämnden har behandlat granskningen och förvaltningen har beaktat de brister som framkommit i rapporten.

Föräldramottagningen inom enheten för öppenvård barn och ungdom har genomfört en enkät till föräldrar som haft samtal. Enkäten visade att föräldrarna var mycket nöjda, tyckte att de fått hjälp och ville gärna rekommendera föräldramottagningen till andra. I sysselsättningsverksamheterna Bageriet, Textil & Papper och Återbruket har en brukarenkät genomförts under november. Resultatet kommer i januari.

Äldreomsorg

Inom Årsta vård- och omsorgsboende och Rågsveds servicehus har miljöförvaltningen granskat system för egenkontroll av livsmedel. Miljöförvaltningen har även granskat hur miljöbalken efterlevs på dessa enheter samt hur verksamhetens förebyggande arbete bedrivs för att säkerställa en god hälsa och miljö, för de som vistas i lokalerna. Inga anmärkningar kunde konstateras.

Socialstyrelsen utövade tillsyn av Skedvikens gruppboende där kritik riktades mot att skriftliga rutiner saknades avseende hur kontroll av att den bemanning som krävs sker samt brister i hanteringen av "fel och brister" i verksamheten. Rutiner har upprättats.

Verksamhetsuppföljning enligt stadens mall har genomförts för samtliga enheter som stadsdelen har uppföljningsansvar för.

Brandförsvaret har genomfört brandinspektion inom Mårtensgården och Rågsveds servicehus.

Socialstyrelsen genomförde en oanmäld nattinspektion i november 2010 vid Mårtensgården. Syftet var att undersöka bemanning samt eventuella tvångs- och skyddsåtgärder. Beslut i ärendet har nyligen inkommit till förvaltningen och yttrande kommer att behandlas av stadsdelsnämnden i början av 2011.

Miljöförvaltningen har gjort tre föranmälda inspektioner samt en oanmäld inspektion under året inom äldreomsorgens kostenhet. Påpekanden gavs gällande rengöring av ventilationstrummor vilket har åtgärdades. Dessutom erhöles anmärkning angående märkning av matlådor. Arbetet med detta pågår.

Förvaltningen har nyligen erhållit resultatet från den brukarundersökning som genomförts av staden 2010 gällande hemtjänst och vård- och omsorgsboenden. Resultatet kommer att analyseras och användas som underlag till förbättringar i verksamheten. Något resultat gällande undersökningen för personer som besökt biståndsbedömd dagverksamhet har inte erhållits ännu.

Rågsveds servicehus har genomfört en egen uppföljning av aktiviteter, mat och måltider, möjlighet till utevistelse och om brukarna känner till synpunkts- och klagomålshanteringen, dock med låg svarsfrekvens (22 %). Tio av 17 deltar i någon aktivitet. De flesta är nöjda med maten som serveras och att den serveras under trivsamma former. Flertalet tycker också att de erbjuds möjlighet till utevistelse.

Bilagor

- 1a Agressorrapport
- 1b SLK:s blanketter
- 1c Bokslut UH018
- 2 Nyckeltal
- 3 Uppföljning internkontrollplan 2010
- 4 Slutrapport projekt sjukfrånvaro